

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка
кафедра теорії і методики викладання природничих дисциплін

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

**Формування ціннісних орієнтацій
сталого розвитку у майбутніх вчителів
біології засобами студентського
самоврядування**

Виконала:

студентка 32-Б(ск) групи
спеціальності 014 Середня освіта
предметної спеціальності
014.05 Середня освіта (Біологія)
Мерзляк Марія Олексіївна

Науковий керівник:

к.пед.н, доц. Коренева І.М.

Дата захисту «_____»_____2019 р.

Національна оцінка _____

Кількість балів _____ Оцінка:ECTS_____

Члени комісії

_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)

Глухів-2019 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ У МОЛОДІ ЯК ПСИХОЛОГО- ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	7
1.1. Сутність та особливості цінностей як психолого-педагогічного феномену.....	7
1.2. Цінності суспільства сталого розвитку як орієнтири виховання у ЗВО	14
1.3. Шляхи формування ціннісних орієнтацій молоді	24
1.4. Роль студентського самоврядування у формуванні особистості майбутнього фахівця	28
РОЗДІЛ 2. ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ У СТУДЕНТІВ ПЕРШИХ-ДРУГИХ КУРСІВ	34
2.1. Організація та методика проведення дослідження: обґрунтування та опис	34
2.2. Аналіз результатів дослідження	37
2.3. Аналіз ефективності системи виховної роботи самоврядування...	42
ВИСНОВКИ.....	47
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	49
ДОДАТКИ.....	53

ВСТУП

Відомо, що система ціннісних орієнтацій виражає змістовне відношення людини до соціальної дійсності і в цій якості визначає мотивацію її поведінки, робить істотний вплив на усі сторони її діяльності. Це складний соціально-психологічний феномен, що характеризує спрямованість і зміст активності особи, визначає загальний підхід людини до світу, до себе, надаючи сенс і напрям особистим позиціям, поведінці, вчинкам. Система ціннісних орієнтацій має багаторівневу структуру. Вершина її - цінності, пов'язані з ідеалами і життєвими цілями особи. Як елемент структури особи, ціннісні орієнтації характеризують внутрішню готовність до здійснення певної діяльності по задоволенню потреб і інтересів, вказують на спрямованість її поведінки. Оскільки набір цінностей, які засвоює індивід в процесі соціалізації йому "транслює" саме суспільство, дослідження системи ціннісних орієнтацій молоді виявляється особливо актуальною проблемою [27, с.60].

На сучасному етапі розвитку нашої держави в зв'язку з глобальними соціально-економічними та політичними змінами, проблема цінностей і ціннісних орієнтацій набула нового звучання. Тому в останні роки цінності у молоді зазнали негативних змін. В умовах кризи цінностей, дана проблема стала надзвичайно актуальною як в теоретичному, так і в практичному значенні. У зв'язку з цим вивчення ціннісних орієнтацій студентів набуває особливого сенсу.

Кожна людина має свій набір цінностей, який не залежить від статі, матеріального достатку, віри чи походження. Завдяки цінностям, виникають наші переконання й уявлення про те, як має бути. Вони формуються протягом усього життя, але найактивніше-у юному віці, коли особистість знаходиться у стані усвідомлення життєвих перспектив та професійної діяльності.

На сьогодні в світі склалася складна екологічна ситуація, яка потребує негайних дій та рішень. Для більшості молоді нашої країни, не є значимими екологічні цінності, тому є необхідність у формуванні їх екологічної культури.

Серед суспільних цінностей нашої молоді переважають ті, які пов'язані з примітивними потребами (фізичне існування, тілесний чи психологічний комфорт, матеріальний достаток). Якщо ставити ці потреби вище над усе, вони можуть зростати нескінченно, але можливість задоволення їх у біосфері є обмеженою.

У сьогоднішній процес соціалізації підрастаючого покоління пов'язаний з величезними труднощами. У суспільстві має місце таке загострення суперечностей, що науковцям доводиться дуже часто говорити про соціальні проблеми молоді, про те, чи зможе молоде покоління прийняти, засвоїти і передати наступним поколінням цінності і норми, які є основою життя суспільства.

Такі екологічні проблеми, як забруднення водойм, повітря, виснаження земель, вирубка лісів, ліквідація наслідків Чорнобильської катастрофи, є результатом життєдіяльності людини. На основі загальнолюдських цінностей формується екологічна культура особистості. Низький рівень сформованості вітальних цінностей громадян призвів до негативних змін в природному середовищі.

На формування ціннісних орієнтацій сталого розвитку та активної життєвої позиції у молоді неабиякий вплив здійснює студентське самоврядування. Проте, його можливості у формуванні цінностей суспільства сталого розвитку є недостатньо вивченим, не з'ясованим є питання про значущість впливу засобів студентського самоврядування на формування у студентів перших-других курсів ціннісних орієнтацій сталого розвитку. Саме тому наше дослідження є особливо актуальним.

Мета дослідження – розробити та впровадити серію виховних заходів у роботу студентського самоврядування з формування у студентів перших-других курсів ціннісних орієнтацій сталого розвитку.

Мета роботи дозволила сформулювати **завдання дослідження:**

1. Здійснити аналіз літератури з проблеми формування цінностей у юнаків.

2. Уточнити та проаналізувати основні поняття дослідження.
3. Визначити систему цінностей сталого розвитку.
4. Виявити рівень спрямованості цінностей студентів.
5. Розробити серію виховних заходів, що спрямована на формування системи ціннісних орієнтацій сталого розвитку у студентів 1-2-курсів, та перевірити її ефективність.

6. Дати рекомендації, щодо організації роботи студентського самоврядування та щодо формування ціннісних орієнтацій сталого розвитку.

Об'єкт дослідження: виховна робота самоврядування факультету природничої та фізико-математичної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

Предмет дослідження: формування ціннісних орієнтацій сталого розвитку у студентів перших-других курсів засобами студентського самоврядування.

Методи дослідження:

- теоретичні (аналіз та узагальнення літературних джерел; збір даних про ціннісні орієнтації, концепцію сталого розвитку, структуру та обов'язки студентського самоврядування).

- емпіричні (анкетування) використовувалось для діагностики пріоритетних цінностей у студентів першого-другого курсу.

- математичні (методи математичної статистики застосовувалися для обробки отриманих даних).

Практичне значення дослідження полягає у тому, що теоретичні положення і висновки дають фактичний психолого-педагогічний матеріал для використання у виховному процесі закладів вищої освіти, а розроблені виховні заходи для студентів 1-2 курсу факультету природничої і фізико-математичної освіти можуть бути використані для планування та організації виховної роботи на засадах сталого розвитку у інших закладах вищої педагогічної освіти.

Апробацію результатів дослідження здійснено на науково-практичних конференціях, серед яких:

- 1) I Всеукраїнська студентська науково-практична інтернет-конференція «Студентський вимір проблем природничо-математичної освіти в контексті інтеграції України до єдиного європейського і світового освітнього простору» (10 квітня 2019 року, м. Глухів);
- 2) звітна науково-практична конференція молодих учених та студентів «Актуальні проблеми сучасної науки і наукових досліджень» (23-24 квітня 2019 року, м. Глухів);
- 3) IV Міжнародна науково-практична конференція «Психологічні координати розвитку особистості: реалії та перспективи» (22 травня 2019 року, м. Полтава).

Публікації. Основні положення та висновки дослідження розкрито у 3-х публікаціях у збірниках матеріалів конференцій різних рівнів.

Структура роботи: бакалаврська робота складається зі вступу, двох розділів (7 підрозділів), висновків, списку використаних джерел (43 найменування) та додатків. Загальний обсяг роботи 75 сторінок, із них основного тексту – 48 сторінок. Робота містить 3 додатки, 3 таблиці та 6 рисунків.

РОЗДІЛ 1

ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ У МОЛОДІ ЯК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

1.1. Сутність та особливості цінностей як психолого-педагогічного феномену

Проблематика цінностей була і є однією з найактуальніших та найскладніших у філософських, психологічних та педагогічних дослідженнях, оскільки від її розуміння залежить усвідомлення особистісних та суспільних мотивів діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій доводить, що останнім часом вітчизняні науковці приділяють дедалі більше уваги дослідженню цінностей та ціннісних орієнтацій та духовної культури студентської молоді. Результати соціологічного вивчення студентського середовища представлені в роботах В. Арбеніної, В. Бакірова, О. Балакіревої, Є. Головахи, В. Ніколаєвського, С. Оксамитної, Н. Победи, Л. Сокурянської, І. Шеремет, Н. Шуст, О. Якуби, О. Яременка та ін. [21].

Пошуки відповідей на запитання, що ж таке “добро”, “істина”, “краса”, “благо” особливо стали актуальними в період епохи Відродження та Нового часу. Так, англійський філософ, представник емпіристського напрямку у філософії, який розвивав ідеї софістів, Д. Юм, вважав, що цінності і норми – це відображення почуттів, які не можуть бути ні хибними, ні істинними, а тому цінності не можуть бути такими. Норми і цінності базуються на почуттях, які у кожного свої, а тому і цінності носять суб’єктивний характер [30]. Система цінностей являє собою динамічне утворення, яке може змінюватися протягом життя людини. Система цінностей є важливим показником сформованої особистості.

У Конституції України, яка має найвищу юридичну силу в державі, у ст. 3 чітко зазначено: «Людина, її життя і здоров’я, честь і гідність, недоторканність і

безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю» [16]. Тож в кожній країні, без виключення, людина повинна сприйматись, як «найвища» цінність.

Тлумачний словник С. Ожегова трактує поняття «цінність» як «цінний, важливий, потрібний» [25, с.823]. Психологічні словники потрактовують це поняття як «поняття, що позначає об'єкти, явища та їхні властивості, а також абстрактні ідеї, що втілюють у собі суспільні ідеали і виступають у ролі еталонів» [17, с. 347]. У філософському енциклопедичному словнику знаходимо таке визначення поняття «цінності» - «явища матеріального і духовного характеру, що мають позитивну значущість та здатні задовольняти потреби людини, суспільства, слугують їхнім інтересам та цілям [18, с. 381].

Багато вчених дають своє визначення поняттю - «цінність» (див. табл. 1.1). Даючи визначення поняттю «цінність» П. Менцер пріоритетним вважає почуття, які і визначають головне в житті людини. М. Головатий вважає, що в основу цінностей покладено ідеї, за допомогою яких людина задовольняє свої потреби. На думку М. Рокіча цінності - це переконання, які в результаті певних дій, мають потенційне значення для особистості. М Шелер трактує, що цінність-це не звичайне явище, яке проявляється в акті «емоційної інтуїції». Ф. Василюк відносився до цього поняття не як до предмету свого бажання чи як до мети, задля досягнення певної користі. Вважав, що цінності виконують інтегруючі та об'єднуювальні функції.

Отже цінності – це вираження лише людського способу життя, їх можна визначити як цілі, якими керуються люди, коли розмірковують, ухвалюють рішення і діють. Система цінностей є важливим регулятором активності людини, оскільки вона дозволяє співвідносити індивідуальні потреби і мотиви з усвідомленими і прийнятими особистістю цінностями і нормами соціуму.

Якщо співставляти цінності з нашими потребами, як це робили і продовжують робити багато науковців, то число цінностей є досить невеликим. З. Фрейд звів їх до двох, А. Маслоу виділив до п'яти потреб-цінностей, Муррей розробив список з 28 цінностей, М. Рокіч нарахував 18 термінальних

**ОСОБЛИВОСТІ ПОТРАКТУВАННЯ ПОНЯТТЯ «ЦІННОСТІ» РІЗНИМИ
ДОСЛІДНИКАМИ**

Науковець, що дав визначення поняттю «цінностей»	Визначення поняття
П. Менцер	цінність – це те, що почуття людини диктує визнати важливішим над усім, і до чого можна прагнути, ставитися з повагою та визнанням.
М. Головатий	цінності – це певні ідеї, погляди за допомогою яких люди задовольняють свої потреби та інтереси.
М. Рокіч	цінності-як стійке переконання в тому, що певний спосіб поведінки чи кінцева мета існування має потенційне значення з особистого погляду, на відміну від протилежного чи зворотного способу поведінки або кінцевої мети існування.
М. Шелер	цінність-є феноменом, що самопроявляється в акті «емоційної інтуїції».
Г.Оллпорт	цінності – це деякий особистісний смисл. Дитина усвідомлює цінність кожного разу, коли смисл для неї принципово важливий. Цінність – це категорія значимості, а не категорія знання.
Ф.Василюк	Цінність – це не предмет мого бажання чи потреби, не мотив, тому що мотив завжди «корисний», мотив завжди «мій», «твій» чи «його», і в мені він бореться лише за свій інтерес. Цінність, по-перше, може бути «наша», по-друге, в інтрапсихічному просторі всередині особистості вона виконує не диференціюючі, а інтегруючі, об'єднальні, «оцінювальні» функції.
В. Т. Циба [34]	Цінність — природна або штучна, матеріальна або інформаційно-ідеальна (духовна) річ природно-штучного або соціального середовища, яка пов'язана з потребами людини (соціального суб'єкта) і слугує їх задоволенню”
К. Г. Богуславська [5]	Цінності — це соціально-філософська категорія, що позначає позитивне чи негативне значення явищ природи, продуктів суспільного виробництва, форм суспільної організації, історичних подій, моральних учинків, духовних витворів (носіїв цінностей) для людства, окремого суспільства, народу, класу, соціальної групи чи особи (адресатів цінностей) на конкретному етапі історичного розвитку
М.М.Заброцький [8]	цінність — це те, що людина особливо цінує у житті, чому надає особливий, позитивний життєвий смисл

і близько сотні інструментальних цінностей. Таким чином, основних (базових) цінностей особистості чи соціальної групи, виявляється не так вже багато.

Незважаючи на тривалу історію дослідження феномену «цінностей», їхня загальна класифікація є недостатньо розробленою. Очевидно це пов'язано з

їхньою динамічністю, мінливістю, великим різноманіттям. Традиційно цінності класифікують на матеріальні та духовні. Матеріальні існують у формі речей, а до духовних відносяться: моральні, релігійні, політичні та інші. Окремі люди надають перевагу першій чи другій групі цінностей. Протиставляти між собою ці групи цінностей немає сенсу, адже без усіх їх людина не може існувати.

Класифікують цінності по-різному:

-за метою засвоєння – егоїстичні (базуються на задоволенні своїх особистих потреб) та альтруїстичні (базуються на задоволенні інтересів, бажань та цілей оточуючих, ціною обмеження власних інтересів);

-за рівнем узагальненості – конкретні (здоров'я, робота, сім'я, друзі), абстрактні (гармонія, саморозвиток, свобода, творчість);

-за способом вияву – ситуативні (не є властивими для особистості, але можуть проявлятися в певній ситуації) та стійкі (зберігають протягом тривалого часу, не залежать від ситуації);

-за роллю в діяльності людини – термінальні (самоцінності: внутрішня гармонія, комфортне життя, натхнення, любов, дружба, сім'я та інше) та інструментальні (риса особистості для досягнення звичайних цілей);

-за змістом діяльності – пізнавальні (ціннісне значення процесу і результатів пізнавальної діяльності людини) та предметно-перетворювальні (творчі, естетичні, наукові, релігійні та ін.);

-за приналежністю – індивідуальні (цінність об'єкта, явища, ідеї для конкретної особи), колективні (цінність об'єкта, явища, ідеї для конкретної групи людей), загальнонародні (цінність об'єкта, явища, ідеї для певного суспільства).

У вітчизняній літературі, зустрічається такий варіант класифікації:

1) вітальні (відношення до стану здоров'я та стану природного навколишнього середовища);

2) соціальні (цінність об'єкта, явища, ідеї для конкретної групи людей);

3) політичні (сукупність ідей, уявлень і соціопсихологічних орієнтацій, що визначають цілеспрямовання, стратегію і тактику в сфері політичної діяльності);

4) моральні (повага до оточуючих, ввічливість, праця, саморозвиток та інше);

5) релігійні (задоволення духовних потреб людини);

6) естетичні (споглядально-оцінне ставлення до певного предмета чи явища).

Для того щоб описати, яким цінностям люди надають перевагу, соціологи ввели термін «ціннісні орієнтації» - сукупність ієрархічно пов'язаних між собою цінностей. Вони являють собою головну вісь свідомості, що забезпечує стійкість особистості, послідовність у поведінці та діяльності.

Ціннісні орієнтації – це найважливіша складова структури особистості, що має у своїй структурі мотиваційний, когнітивний, емоційний, оцінювальний та інші компоненти [32]. Ціннісні орієнтації розглядаються, у вигляді якісної характеристики особистості, яка об'єднує психічне і соціальне в людині, що займає важливе місце в регуляції її поведінки. Вони стимулюють розвиток психічної активності особистості і є тим психологічним механізмом, за допомогою якого формуються її індивідуальні особливості та характер. Ціннісні орієнтації формуються під час засвоєння соціального досвіду і виявляються в цілях, ідеалах, переконаннях, інтересах та інших проявах особистості. Вони пов'язані з спрямованим розвитком особистості і характеризують загальний підхід людини до світу, до самого себе, надають сенс і напрямок особистісним позиціям, поведінці, вчинкам. Базуються на сформованих потребах особистості, її бажаннях і прагненнях, грають провідну роль у процесі прийняття переважної більшості рішень. Ціннісні орієнтації, допомагають людині орієнтуватися в соціальному просторі (допомагають визначити погане або хороше, важливе чи не значне).

Наявність цінностей свідчить про ставлення людини до навколишнього світу, і відображає значущість різних аспектів та сторін довкілля. Системи

цінностей завжди є індивідуальними, проте вони відображають суспільну свідомість і завжди мають конкретно-історичний характер. У зв'язку з цим для аналізу ціннісних особливостей особистості важливим є такі два аспекти:

- по-перше, ступінь ієрархованості системи цінностей, що відображає ступінь зрілості особистості та здатність виокремити важливі для себе явища, та є основою для формування завдань та мети всього життя;

- по-друге, зміст та спрямованість цінностей, що дозволяє співвіднести особисту систему цінностей із суспільною, встановити їхнє співвідношення цілям суспільного розвитку. Спрямованість особистості виражає одну з її суттєвих характеристик, що визначає соціальну та моральну цінність особистості. Зміст спрямованості – це передусім домінуюче ставлення особистості до навколишньої дійсності. Саме через спрямованість особистості ціннісні орієнтації знаходять своє реальне втілення в активній діяльності людини, стають стійкими мотивами діяльності, трансформуються у переконання. Таким чином, ціннісні орієнтації грають мотиваційну роль і визначають вибір діяльності особистості [6].

Особливу роль у формуванні ціннісних орієнтацій особистості відіграють її духовні цінності, які конструюють та організують життєвий простір особистості, визначають моделі поведінки та мету і завдання всіх вчинків та дій. Духовні цінності особистості як базовий стрижень ціннісних орієнтацій формують світогляд людини, його ставлення до світу, наукові, моральні та ін. погляди. Таким чином, у формуванні ціннісних орієнтацій особистості ключову роль грають саме духовні цінності, як основа системи цінностей особистості [20].

В структурі ціннісних орієнтацій науковці виокремлюють такі два компоненти: когнітивний, що охоплює сам процес сприйняття цінностей суспільства та характеризується змістовими особливостями та спрямованістю; емоційний – що виражає переживання індивіда, його ставлення до цінностей.

Можна виокремити дві головні функції цінностей та ціннісних орієнтацій: регулятивну та прогностичну. Регулятивна функція виступає у

якості регулятора поведінки особистості за допомогою цінностей та установок. Крім того, через систему цінностей особистості фільтрується вся інформація про дійсність, що сприймається людиною. Це дозволяє здійснювати людині оцінку реальності. Прогностична функція цінностей полягає у тому, що через них і на їхній основі здійснюється формування людиною своєї життєвої позиції та програми життєдіяльності. Цінності регулюють як теперішню дійсність, так і майбутнє особистості, формують її принципи, ідеали, завдання.

Таким чином, ціннісні орієнтації – це складний соціально-психологічний феномен, що характеризує спрямованість особистості, змістово визначає її активність, загальний підхід до світу, до себе. Вони надають сенсу особистісним диспозиціям, поведінці, вчинкам.

Сьогодні, як загальновідомо, у професійній педагогічній освіті домінують є особистісна орієнтація та студентоцентроване навчання: врахування інтересів та нахилів особистості, її саморозвиток, створення умов для реалізації внутрішнього потенціалу особистості тощо. Крім того, суспільство потребує мобільності та ефективності від педагогів, конкурентноспроможності в умовах сучасної мінливої освіти. Сучасний вчитель повинен мати стійку громадянську позицію та сформовані ціннісні орієнтації демократичного суспільства, що дозволять йому адекватно реагувати на зміни соціально-економічних умов.

Переорієнтація системи цінностей майбутнього вчителя потребує переосмислення його ролі в суспільстві та пошуку нових підходів до формування ціннісно орієнтованої сфери особистості в умовах первинної професійної підготовки. Базуючись на працях сучасних дослідників, зокрема, В. Мясіщева [23, с.45], можна виокремити основні цілеутворюючі цінності:

- людина та її життя;
- свобода та права особистості;
- спілкування та співробітництво як обмін цінностями;
- пізнання (культура мислення, творчість, відтворення культури тощо)

Отже, сьогодні існують різні підходи до визначення природи цінностей особистості. У педагогіці цінності виступають складовою аксіологічного і цілеспрямованого процесу формування моральних взаємовідносин вихованців у процесі їхньої самореалізації у різних видах діяльності. Для філософської науки цінності – це об’єкти інтересу особистості, що дозволяють зрозуміти сутність буття. У системі психологічних знань цінності виступають головним мотивом діяльності, свідомого ставлення до навколишнього, є психологічними характеристиками особистості. У соціології як пріоритет розглядаються соціальні орієнтири, що характеризують відношення між людьми та моральні ідеали. Цінності є своєрідними орієнтирами у формуванні світогляду особистості, визначають її пріоритети та зумовлюють поведінку. Вони є динамічними, змінюються з покоління в покоління. Трансформуються у процесі соціалізації особистості.

1.2. Цінності суспільства сталого розвитку як орієнтири виховання з ЗВО

Загальновідомо, що основою суспільної кризи є передусім моральні і духовні чинники, що складають основу світобачення та визначають архітектоніку суспільного життя. Можна стверджувати, що сучасна суспільна криза має такі ж причини. Як зазначав персонаж проф. Преображенський з відомого твору М.Булгакова «Собаче серце»: «Розруха починається в головах», то так саме можна стверджувати, що і суспільна криза починається зі свідомості кожного громадянина. Проте, висловимо свою думку про те, що і подолання цієї кризи можливе лише, якщо його розпочати з «голів», з перебудови свідомості та цінностей суспільства. Нинішній стан українського суспільства В.О.Огнев’юк визначає як «стан соціальної стихії, що позначається на ціннісних орієнтирах особистості й спричиняє до відчуження та деперсоналізації людини» [24, с.261].

У сучасних трансформаційних умовах суспільство потребує формування нової системи цінностей, що буде поділятися більшістю членів суспільства, і виступатиме консолідаційною основою самого суспільства. Особливо важливим це є в час переходу від індустріального до інформаційного суспільства, коли нівелюються не тільки цінності попередніх поколінь, але і здійснюється процес формування абсолютно нових ціннісних підходів до розв'язання сучасних проблем (екологічних, економічних, соціальних, політичних та ін.). Трансформація ціннісних орієнтацій в період суспільних змін підтверджена численними дослідженнями [37; 43; 13], на основі яких дослідники встановили особливості цінностей мешканців 80 країн світу, простежили динаміку цінностей та намагались визначити причини та рушійні сили соціокультурних змін [13]. Так, наприклад, у своїх дослідженнях в другій половині XX століття Рональд Інглхарт доводить, що новому суспільству мають бути притаманні нові «постматеріалістичні» цінності, до яких належать всі права і свободи, завойовані демократією [40; 41; 38; 39]. Дослідники стверджують, що у більшості країн починається трансформація суспільних цінностей у бік «постматеріалістичних», проте досить вагомими ще залишаються матеріалістичні цінності – «особиста вигода», «свобода й права особистості», «індивідуальність», «влада», «ієрархія» та ін. [35].

Проте в сучасних умовах метою розвитку суспільства є не економічне зростання, досягнення якого призвело до загострення протистояння суспільства та біосфери. Метою стає забезпечення якості життя людей. Таким чином, особливості суспільних цінностей в період переходу суспільства до сталого розвитку та формування інформаційного суспільства характеризуються відходом від «матеріальних» цінностей (дисципліна, самовідданість і досягнення) з акцентом на економічній та фізичній безпеці, та посиленням «нематеріалістичних» цінностей з акцентом на якості життя та самовираженні особистості [15].

Цілісна система цінностей і ставлення до соціоприродного середовища вважаються чи не головними умовами, що забезпечують сталий розвиток. Про це

опосередковано йдеться в Декларації Ріо+20 «майбутнє, якого ми прагнемо». Особливо наголошується на важливості таких цінностей сталого розвитку як справедливість, рівноправність, загальна відповідальність, розширення прав і можливостей, солідарність, толерантність та ін. У дослідженні, проведеному С.Яноушковою та Т.Хаком [42] проаналізовано значення цих цінностей та їхню динаміку у часі за період з 1988 р. до 2010 р. на основі національних стратегій розвитку європейських країн. Зокрема, автори доводять, що цінності сталого розвитку (такі як солідарність та толерантність) в національних політиках країн представлені недостатньо або ж зовсім відсутні. Це свідчить про необхідність врахування цінностей сталого розвитку під час формування політики держави.

В умовах швидких культурних змін великого значення для сталого розвитку надають литовські науковці [36] національним цінностям та ціннісним орієнтаціям. Обґрунтовуючи це тим, що саме національні цінності визначають у великій мірі світогляд та сприйняття життя членами спільноти.

Утвердження таких нових світоглядних цінностей може бути досягнуто політико-правовим, економічним, науково-освітнім та ін. шляхами. Серед яких найефективнішим, на думку В.О.Огнев'юка [24, с.99] є трансформація світоглядних орієнтирів і переконань у процесі виховання – формування людини як особистості. Таким чином, на думку дослідника, освіта повинна сформувати у молоді світогляд, що базується на таких світоглядних цінностях як:

- людина є основою, початком і закінченням суспільства;
- повага до особистості гарантується її повагою до інших членів суспільства;
- розв'язання конфліктів здійснюється на основі збереження життя і гідності всіх сторін конфлікту;
- гарантія прав людини базується на обов'язку кожного члена суспільства у визнанні цих прав;
- забезпечення прав людини є можливим лише за умови реалізації демократичних принципів розвитку на всіх рівнях суспільства [24, с.102].

При цьому автор зазначає, що наведений ним перелік демократичних цінностей сталого людського розвитку не є вичерпним і може доповнюватись у процесі реалізації виховання.

Безперечно вітальні цінності є особливо важливими сьогодні для суспільства, це пояснюється тим, що людство почало пошук шляхів та засобів виживання за умов прогресуючого погіршення стану навколишнього природного середовища. У зв'язку з цим активно змінюється ставлення до природи, здійснюється переосмислення та формування нового розуміння перспектив людини. У цілому суспільство сприймає позитивно екологічні цінності, що дуже часто не співпадає з коректною поведінкою в навколишньому природному середовищі. Коли суспільству необхідно зробити вибір і дійсно відмовитися від певних благ цивілізації задля збереження природного довкілля, екологічні цінності, на жаль, програють. Основою для соціально-природної адаптації людей є: підтримання якості навколишнього середовища, подолання екологічної кризи та перехід до сталого розвитку.

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується зміною світогляду, що відбувається на тлі глобальної кризи в системі «суспільство-природа», пов'язаної не тільки з науково-технічним прогресом, але і з низьким рівнем духовних цінностей особистості у ставленні до природи. Сьогодні людство має вибуховий приріст населення, несправедливий розподіл ресурсів, зростання насилля, руйнування навколишнього середовища, неефективність політичних інструментів управління та інші глобальні загрози, що зростають. Відповіддю на пошуки виходу з ситуації, що склалася є концепція сталого розвитку суспільства, яка є інструментом захисту довкілля та засобом забезпечення потреб людства.

Необхідною умовою досягнення сталого розвитку та подолання екологічної кризи є подолання кризи традиційної, антропоцентричної системи цінностей. Отже глобальна екологічна криза є наслідком історично сформованого типу виробничої діяльності та способу життя людства, в якому відбилися його традиційні цінності. Цінності сталого розвитку – це система

цінностей, реалізація яких сприяє забезпеченню сталого розвитку суспільства. Цінності сталого розвитку не є абсолютно новими для суспільства, вони створюють ядро спільної спадщини людства, характеризуються різноманітністю та великим діапазоном толерантності. Вони є своєрідними атракторами розвитку глобальної соціоecологічної системи.

Вперше, цінності та принципи сталого розвитку було окреслено в Ріо-де-Жанейрській декларації (1992 р.), що містила 27 суперечливих принципів сталого розвитку. Це стало початковим етапом створення Хартії Землі, що мала слугувати універсальним кодексом поведінки та спрямовувати суспільство до сталого розвитку. Перехід до сталого розвитку вимагає основних змін у ставленні, цінностях та поведінці всіх людей для досягнення соціальної, економічної та екологічної справедливості та безпеки в контексті обмежених ресурсів. Процес створення Хартії Землі визнав необхідність цих змін і інтегрування етичних, соціальних, наукових та економічних аспектів у рамки стійкої операційної цінності для 21-го століття.

Існує багато підходів до визначення цінностей сталого розвитку. Вони не ідентичні, але сумісні один з одним. Наприклад, документом «Догляд за Землею» (МСОП, ЮНЕП, WWF 1991), під цінностями сталого життя слід розуміти такі:

- повага і безпека спільноти життя,
- підвищення якості життя людини,
- захист життєздатності і різноманітності Землі,
- мінімізація вичерпання невідновлюваних ресурсів,
- підтримка розвитку цивілізації в межах обмежень несучої здатності Землі,
- зміна особистісного ставлення та поведінки,
- забезпечення допомоги на рівні громади для власного середовища,
- створення рамок для комплексного розвитку та захисту,
- створення глобальних альянсів.

На конференції Ріо+10 (2002) було проголошено наступні «заповіді», що стали ціннісними орієнтирами для розвитку людства:

1. повага до Землі і всього живого. Земля, кожна форма життя і всі живі істоти мають внутрішню цінність і гарантують повагу незалежно від їх утилітарної цінності для людства;
2. догляд за Землею, захист і відновлення різноманітності, цілісності і краси екосистем планети. Якщо існує ризик незворотного або серйозного ушкодження навколишнього середовища, необхідно вжити запобіжних заходів для запобігання шкоди;
3. пропагування та затвердження способів споживання, виробництва та відтворення, які поважають та захищають права людини та відновлювальні можливості Землі;
4. встановлення справедливості і захист без дискримінації, право всіх людей на життя, свободу і безпеку людини в середовищі, достатньому для здоров'я людини і духовного благополуччя. Люди мають право на питну воду, чисте повітря, незабруднену ґрунт і продовольчу безпеку;
5. дотримання справедливих переваг використання природних ресурсів і здорового середовища між націями, між багатими і бідними, між чоловіками і жінками, між теперішнім і майбутнім поколінням, а також усвідомити всі екологічні, соціальні та економічні витрати;
6. сприяння соціальному розвитку та фінансовим системам, які створюють і підтримують стабільні засоби існування, викорінюють бідність і зміцнюють місцеві громади;
7. ненасильство, визнання миру як цілісності, створеної гармонійними і збалансованими відносинами з собою, іншими особами, іншими формами життя і Землею;
8. посилення процесів, які дають людям можливість ефективно брати участь у прийнятті рішень та забезпечують прозорість та підзвітність в управлінні та управлінні у всіх секторах суспільства;
9. підтримка та визнання ролі корінних та племенних народів у догляді та захисті Матері-Землі. Вони мають право зберігати свою духовність, знання, землі, території і ресурси;

- 10 гендерна рівність;
11. право на сексуальне та репродуктивне здоров'я з особливою турботою про жінок та дівчат;
12. участь молоді як відповідальних суб'єктів змін для місцевої, біорегіональної та глобальної стійкості;
13. розвиток та використання наукових та інших видів знань і технологій, які сприяють сталому життю та охороні навколишнього середовища;
14. забезпечення набуття знань, цінностей та практичних навичок, необхідних для побудови стійких громад протягом усього життя;
15. співчуття і захист всіх живих істот від жорстокості і безпричинного знищення;
16. захист та відновлення місць, що мають видатне екологічне, культурне, естетичне, духовне та наукове значення;
17. розвиток почуття спільної відповідальності за благополуччя Земної спільноти. Кожна людина, інституція та уряд мають обов'язок просувати цілі справедливості для всіх, стабільності, миру в усьому світі, поваги та турботи про більшу спільність життя.

Проте цілісне бачення екоетичних принципів та цінностей сталого розвитку знаходимо у Хартії Землі, що прийнята у 2000 році (Париж, Франція) [33]. Шістнадцять головних принципів-цінностей, що уточнені у шестидесяти одному допоміжному принципі, згруповані в чотири блоки. Варто їх зазначити:

- I. Повага і турбота про живу спільноту.
- II. Екологічна цілісність.
- III. Соціальна та економічна справедливість.
- IV. Демократія, ненасилля та мир.

Цілі розвитку людства, які відповідають гуманістичним ідеалам, відображені і в документах Організації Об'єднаних Націй (ООН). У 2000 році ООН затвердила цілі розвитку тисячоліття (8 цілей). Їх метою було прискорення економічного та соціального розвитку у найбідніших країнах. У плані виконання цілей тисячоліття також йшла мова про подолання бідності,

зниження смертності та боротьбу з епідемічними захворюваннями. 193 держави повинні були виконати ці цілі до 2015 року. У 2015 році новим порядком денним у галузі сталого розвитку визначено 17 глобальних цілей сталого розвитку країнам-учасникам необхідно їх виконати до 2030 року. Метою стратегії сталого розвитку є досягнення гармонійної взаємодії суспільства з природою, забезпечення виживання людства шляхом подолання соціально-екологічної нестабільності і конфліктності, досягаючи збалансованого соціо-природного розвитку. Стратегія реалізації полягає в узгодженні завдань соціально-економічного розвитку, збереження навколишнього середовища і природних ресурсів для задоволення потреб сучасних і майбутніх поколінь. Для цього в ряді країн розроблені національні концепції сталого розвитку. Досягненню цілей підпорядкована масштабна всезагальна програма заходів із ліквідації бідності, боротьби з нерівністю і охорони довкілля. Програма базується на наборі цінностей, які відображають цілі і зміст управлінської діяльності в державі (табл. 1.2).

За змістовними характеристиками побудови документа можна зробити висновок, що в його основу покладено вітальні (подолання бідності, зупинення голоду, збереження здоров'я, збереження екосистем), світоглядні(соціокультурні (якісна освіта), соціально-економічні (зайнятість населення, упровадження інновацій та розвиток інфраструктури, розвиток міст, відповідальність в економічній діяльності), політичні (запобігання дискримінації, справедливість, партнерство) групи цінностей, що відображено в таблиці 1.2.

Вітальні цінності є одними з найголовніших у житті суспільства. Здоров'я має пріоритетне значення в системі цінностей, людина не може бути здоровою в нездоровому середовищі існування. Людству необхідно зрозуміти, що їх життєдіяльність напряду залежить від динамічної рівноваги між природою і суспільством. Потрібно не тільки брати у природи, а й віддавати їй. На сьогоднішній час люди все більше починають усвідомлювати необхідність переходу від споживацького ставлення до гармонії з природою.

**ЦІННОСТІ ЛЮДСЬКОГО РОЗВИТКУ ЗА НОВИМ ПОРЯДКОМ ДЕННИМ У ГАЛУЗІ
СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДО 2030 Р.**

Цінності	Інтереси (цілі)	Зміст управлінської діяльності
Вітальні	Подолання бідності	Подолання крайніх форм бідності. Скорочення принаймні вдвічі кількості людей, які живуть за межею бідності. Запровадження системи загального соцзахисту всіх категорій населення Забезпечення здатності малозабезпечених та незахищених верств населення реагувати на несприятливі обставини
	Подолання голоду	Зупинення голоду. Досягнення продовольчої безпеки. Покращення харчування. Сприяння сталому розвитку сільського господарства.
	Збереження здоров'я	Забезпечення здорового способу життя. Сприяння благополуччю населення всіх вікових категорій. Запровадження загального медичного страхування. Збільшення обсягу фінансування охорони здоров'я, сприяння залученню, розвитку та підготовці медичних кадрів у країнах, що розвиваються.
	Збереження екосистем	Забезпечення загального доступу кожного до систем водопостачання та засобів санітарії, прийнятних за ціною, безперебійного, сталого та сучасного енергопостачання. Ужиття термінових заходів з метою подолання наслідків зміни клімату. Збереження й раціональне використання океанів, морів та морських ресурсів. Подолання опустелювання, зупинення процесу деградації земель та втрати біологічної різноманітності
Світоглядні (соціокультурні)	Якісна освіта	Забезпечення всеохоплюючої та якісної загальної освіти й заохочення до навчання впродовж життя всіх категорій населення. Гарантування здобуття всіма, хто навчається, знань та набуття навичок, необхідних для сприяння сталому розвитку.
		Будівництво та модернізація закладів освіти, що враховують потреби дітей, людей з особливими потребами, гендерні аспекти, та забезпечення загальних і рівних умови для всеохоплюючого й ефективного навчання тощо. Збільшення кількості кваліфікованих педагогічних кадрів.
Соціально-економічні	Зайнятість населення	Сприяння всезагальному та сталому економічному розвитку, зайнятості населення й запровадженню гідних умов праці для всіх верств населення. Досягнення загальної повної та продуктивної зайнятості, значне зменшення до 2020 р. відсотка молоді, що не працює чи не здобуває освіти. Забезпечення досягнення високих економічних показників шляхом диверсифікації економіки, використання здобутків технологічного прогресу та інноваційного розвитку.

Цінності	Інтереси (цілі)	Зміст управлінської діяльності
Соціально-економічні	Інновації та інфраструктура	Побудова стійкої інфраструктури й сприяння сталому розвитку індустріалізації та впровадженню інновацій. Модернізація інфраструктури та модифікація промисловості. Активізація впровадження наукових досліджень, модернізація технологічної спроможності секторів промисловості в усіх країнах.
	Розвиток міст	Сприяння інтегрованості, безпеці, пристосовуваності до умов, що змінюються, та сталості міст. Посилення захисту та охорони світового культурного, природного надбання. Підтримка позитивних економічних, соціальних та екологічних зв'язків між містами, передмістями й сільськими місцевостями.
	Відповідальність	Упровадження принципів сталого споживання та виробництва продукції. Заохочення компаній до використання раціональних методів виробництва. Забезпечення відповідного рівня загальної обізнаності всіх людей про сталий розвиток та відповідний спосіб життя.
Політичні	Подолання дискримінації	Досягнення гендерної рівності. Створення рівних можливостей для лідерства жінок на всіх рівнях прийняття рішень у політичній, економічній та суспільній сферах. Зменшення нерівності всередині країн та між країнами. Забезпечення розширення прав, можливостей та заохочення соціальної, економічної та політичної інтеграції всіх людей, незалежно від віку, статі, стану здоров'я, раси, національної належності, походження, релігії тощо.
	Справедливість	Сприяння розбудові справедливих, мирних та відкритих спільнот. Сприяння встановленню верховенства права на міжнародному та національних рівнях, забезпечення рівного доступу кожного до правосуддя. Створення ефективних, підзвітних, прозорих відповідних інституцій на всіх рівнях. Розширення та посилення участі країн, що розвиваються, у роботі органів глобального управління. Заохочення та забезпечення дотримання недискримінаційних законів і політики у сфері сталого розвитку.
	Партнерство	Активізація й посилення глобального партнерства. Посилення мобілізації внутрішніх ресурсів з метою зміцнення внутрішнього потенціалу збирання податків та інших відрахувань. Сприяння створенню загальної, відкритої, недискримінаційної, справедливої багатосторонньої торговельної системи в рамках Світової організації торгівлі

1.3 Шляхи формування ціннісних орієнтацій молоді

Особистісні цінності в наш час формуються в основному стихійно, під впливом багатьох різноманітних факторів, у тому числі під впливом виховання. Сьогодні існують різні погляди на відповідність мети виховання молоді життєвим орієнтаціям і установкам. Зокрема, бажаним вважається відповідність мети виховання та існуючих у суспільстві цінностей. Проте в реальних умовах стихійного формування особистісних цінностей це часто не забезпечується, оскільки цінності формуються під впливом діяльності, до якої залучається особистість. Якщо особистісні цінності знаходяться у процесі становлення, то вони постійно випробовуються практикою власної поведінки і поведінки оточуючих: у результаті виникає необхідність розглянути всі альтернативи у сфері визначення своїх життєвих позицій. Тому важливим є включення особистості до такої діяльності, що передбачає здійснення вибору ціннісних орієнтацій сталого розвитку та супроводжується підтримкою оточення.

Науковці стверджують, що юнацький вік є періодом інтенсивного формування системи ціннісних орієнтацій, які впливають в цілому на становлення особистості та формування характеру. Це пов'язано з появою на цьому етапі необхідних передумов: оволодіння понятійним, системним та критичним мисленням, накопиченням необхідного досвіду взаємодії з оточенням, зміна соціального статусу у освітньому середовищі, збільшення самостійності у прийнятті рішень [19]. Формування переконань у юнацькому віці свідчить про суттєві якісні зміни у становленні системи ціннісних орієнтацій особистості. Ці цінності визначають у подальшому особливості та характер відносин особистості до навколишньої дійсності у подальшому її житті.

На основі аналізу існуючих поглядів на розвиток особистості науковці [2; 7] висновкують про те, що внутрішніми факторами розвитку системи ціннісних орієнтацій особистості виступають рівні сформованості інтелектуальної, моральної, емоційної та соціальної сфер особистості. Зовнішніми ж факторами

формування системи ціннісних орієнтацій дослідники на основі праць Г.Андрєєвої, У.Бронфенбреннера, П.Массена, М.Яницького та ін. вважають соціальне середовище, сім'ю, однолітків, особистість педагога, освітнє середовище, засоби масової інформації, суспільство в цілому, законодавство, традиції, тобто все те, що можна назвати соціо-культурними обставинами. Отже, вплив перерахованих зовнішніх факторів може виступати як засіб чи інструмент формування системи ціннісних орієнтацій людини.

Проте очевидним є те, що для формування системи ціннісних орієнтацій особистості пасивного сприйняття зовнішнього фактора є недостатньо. Основною сферою розвитку і прояву системи ціннісних орієнтацій вважається діяльність. Видатний психолог А.Леонтьєв зазначав: «зовнішнє діє через внутрішнє» [2]. А В. Іванов вказував, що «лише у межах діяльності певного суб'єкта будь-які реалії ... вишиковуються у сенсовий ряд, в ієрархію цінностей, в актуальний життєвий світ... цього суб'єкта» [7]. На кожному етапі особистісного розвитку людина стикається з різним факторами формування особистості та ціннісних орієнтацій. В юнацькому віці одними з визначальних є значущість педагога (що виявляється у міжособистісному спілкуванні) та спілкування з однолітками. А сферою перетину взаємодій всіх чинників формування ціннісних орієнтацій виступає діяльність, що у свою чергу виступає своєрідним відображенням системи ціннісних орієнтацій.

Вітчизняні дослідники приділяють чималу увагу формуванню ціннісних орієнтацій молоді, зокрема у процесі їхнього професійного становлення. Наприклад, О.Камінська обґрунтувала такі педагогічні умови формування ціннісних орієнтацій студентів архітектурного профілю як 1) діагностика та формування позитивної мотивації до оволодіння ціннісними орієнтаціями; 2) інтеграція міжпредметних знань; 3) формування системи ціннісних орієнтацій як складової професійної діяльності [14]. При цьому авторка зазначила, що формування ціннісних орієнтацій молоді базується на поєднанні емоційної та пізнавальної діяльності і здійснюється в ланцюжку «знання-емоції-переконавання-якості-поведінка» [14, с.114].

Л.Сатановська виокремлює таку групу цінностей, як професійні, що формуються у процесі навчання у ЗВО та зазначає такі її блоки як гуманістичний, деонтологічний, комунікативний, компетентнісний, емоційно-вольовий та організаційний [27, с.64]. Дослідниця пропонує такі етапи формування ціннісних орієнтацій молоді як етап сприйняття, етап реагування, етап засвоєння професійних цінностей, етап організації професійних цінностей та етап використання професійних цінностей. Педагогічними умовами формування ціннісних орієнтацій студентів у процесі навчання вона вважає 1) формування позитивної мотивації; 2) насичення навчальних дисциплін аксіологічним змістом; 3) системність та комплексність самооцінки професійної діяльності [27].

На особливій важливості формування цінностей особистості для майбутніх соціальних педагогів наголошує у своїй праці Ю.Іванова [12], що порівнює цінності студентів з вимогами їхньої майбутньої професії («Соціальна педагогіка»). У своєму дослідженні авторка встановила, що серед студентів переважає тенденція до формування індивідуальних та особистісних цінностей та переважання конкретних цінностей над абстрактними, на перший план при цьому висувуються матеріальні цінності [11, с.128]. У роботі С.Сосніхіної здійснено аналіз сучасних досліджень ціннісних орієнтацій студентів та відзначаються потужні можливості освіти у їхньому формуванні [31]. Порівняння цінностей молоді з цінностями старшого покоління та цінностями ровесників з інших країн здійснено у дослідженні С.Святненко, О.Виноградова [29]. Встановлено прагнення молоді до цінностей «Досягнення», «Гедонізм» та «Стимуляція», а цінність «Самоствердження» виступає головною характеристикою сучасної молоді. Аналогічні результати були отримані Д.Місенг у 2018 році [22]. О.Пермякова, Л.Мартинець розглядають вплив ЗМІ на формування ціннісних орієнтацій молоді, виокремлюючи у цьому процесі такі етапи: етап адаптації, етап соціалізації, етап індивідуалізації [26].

Особливо цікавими в контексті нашого дослідження є методичні рекомендації Н.Барсук щодо формування ціннісних орієнтацій молоді [3].

Засобом такого формування автор вважає створення у закладі освіти системи виховної роботи, що орієнтована на процес формування ціннісних орієнтацій і полягає у створенні освітньо-виховного середовища. Зміст та організацію виховної діяльності автор пропонує для загальноосвітньої школи, описуючи зміст та форми такої діяльності для кожного класу.

В.Закалюжний шляхом формування ціннісних орієнтацій молоді на уроках фізики вбачає використання проектів та акцентування на оновленні змісту фізичної науки: включення в зміст уроків інформації про сучасні наукові досягнення фізики [9]. Г.Безверхня розкриває потенціал фізичного виховання у формування ціннісних орієнтацій молоді [4].

Аналіз робіт сучасних дослідників щодо формування ціннісних орієнтацій можна продовжувати нескінченно: обсяг таких досліджень в сучасній педагогіці є великим. Це свідчить про надзвичайну актуальність проблематики формування ціннісних орієнтацій молоді. З усього сказаного вище можна зробити висновок про:

- 1) наявність сенситивного періоду для формування ціннісних орієнтацій – пізньої юності, етапу, коли здійснюється формування світогляду, становлення професійного стилю мислення та професійної компетентності;
- 2) вагомим зовнішнім фактором формування ціннісних орієнтацій є освіта, а саме виховання (у вузькому його значенні), що здійснюється у процесі професійного становлення особистості;
- 3) формування ціннісних орієнтацій необхідно здійснювати шляхом залучення студентів до відповідної діяльності, що має аксіологічний аспект;
- 4) істотним зовнішнім фактором формування ціннісних орієнтацій є спілкування з однолітками.

Отже, залучення студентів до роботи студентського самоврядування вважаємо дієвим засобом формування ціннісних орієнтацій молоді. У процесі планування виховної роботи на факультеті, в академічній групі, в закладі вищої

освіти в цілому, молодь не тільки усвідомлює професійні та загальнолюдські цінності, але і навчається організовувати діяльність з їхнього формування, сприймає ці цінності як особистісні в результаті, формує освітнє виховне середовище університету.

1.4. Роль студентського самоврядування у формуванні особистості майбутнього фахівця

Проблеми самоврядування у вузах, почали помічати наприкінці двадцятого початку двадцять першого століття, в період коли Україна стала незалежною, суверенною державою. Наша країна, прагнучи до європейських цінностей, приєдналась до Болонського процесу, впровадивши систему заходів та законів, направлених на навчально-виховний процес у вищих закладах освіти (ВНЗ). Це рішення і зазначило про підтримку студентського самоврядування.

Ще в працях Н. Крупської, С. Шацького, А. Макаренка, В. Сухомлинського були викладені теоретичні основи учнівського самоврядування, які стали фундаментом для подальших ідей розвитку студентського самоврядування. Фундаментальні положення багатьох відомих педагогів і психологів України (А. Барбаріга, І. Бачило, І. Бех, Я. Болюбаш, Т. Буяльська, С. Вітніцька, К. Левківській, В. Оржеховська, М. Приходько, М. Сметанський, В. Шинкарук) свідчать про те, що без максимальної діяльності студентського самоврядування не можна отримати європейську якість освіти, конкурентноспроможних фахівців, сформувати у студентів почуття відповідальності, вміння вирішувати соціальні, економічні та культурно-освітні проблеми [1].

У зауважує В.П. Решетило, у сучасних умовах проблема виховання студентської молоді не лише загострилася, але й перебуває в стані невизначеності. Наростаючі економічні труднощі, що не полишають країну в останні роки, призвели до втрати молоддю моральних орієнтирів,

відповідальності за результати навчання, в кінцевому рахунку – до розуміння своєї життєвої місії. З іншої сторони, сьогодні виробництву потрібен якісно новий фахівець – ініціативний, творчий, підприємливий, який вміє працювати з людьми, приймати оптимальні рішення у найскладніших ситуаціях, ефективно організувати роботу підприємства з будь-якою формою власності. Всі ці навички повинні бути сформовані в процесі навчання у вузі, а їх формування неможливе без впровадження системи самоорганізації у студентських колективах. Хоча сім'я і школа закладають основи особистісного сприйняття навколишнього світу молодою людиною і формують стереотипи її поведінки на майбутнє, але остаточне становлення особистості відбувається в студентські роки, зокрема, за допомогою студентського самоврядування.

Багато вчених дають своє визначення терміну «студентське самоврядування»:

- 1) форма або процес організації життєдіяльності членів виховного колективу (Ю.Тихоміров, В.Гуров, В.Грехнев);
- 2) метод самоорганізації колективу (А.Щаглік, В.Коротов);
- 3) спосіб залучення членів колективу в управлінську діяльність (В.Сластьонін);
- 4) принцип організації колективу (З.Білоусова, Н.Кузьміна) ;
- 5) засіб виховання особистості, фактор її всебічного розвитку (Т.Бутківська, О. Киричук, С.Карпенчук).

У статті 40 Закону України «Про вищу освіту», наведено таке визначення: «Студентське самоврядування - це право і можливість студентів (курсантів, крім курсантів-військовослужбовців) вирішувати питання навчання і побуту, захисту прав та інтересів студентів, а також брати участь в управлінні закладом вищої освіти» [10]. Права та обов'язки студента і діяльність органів студентського самоврядування регламентуються такими документами:

- 1) Закон України «Про вищу освіту» (№ 2984-III);
- 2) Положення про державний вищий навчальний заклад (затверджене постановою Кабінету Міністрів України № 1074 від 5. 09. 1996 р.);
- 3) Статут навчального закладу;

4) інші нормативно-правові акти про самоврядування.

Соціальний розвиток особистості майбутнього фахівця неможливий поза студентським колективом. В тій чи іншій мірі колективна самоорганізація завжди була властива студентській молоді. Студентське самоврядування набуває соціально-практичний характер, зумовлений необхідністю свідомого, відповідального ставлення студентів до можливостей і перспектив їх професійної та культурно-моральної самоорганізації. Сучасне студентське самоврядування може і повинно бути сконцентровано на вирішенні трьох найбільш актуальних завдань:

1) стати умовою реалізації творчої активності і самодіяльності в навчально-пізнавальному, науково-професійному та культурному відношеннях;

2) стати реальною формою студентської демократії з відповідними правами, повноваженнями і відповідальністю;

3) стати засобом соціально-правового захисту.

Розвиток студентського самоврядування повинен бути направлений на:

- гуманістичне виховання студентів, формування їх світогляду та соціальної активності;

- підвищення ефективності та успішності навчання, активізацію самостійної творчої діяльності студентів в навчальному процесі;

- формування потреби в освоєнні актуальних наукових проблем за обраною спеціальністю через систему заходів науково-технічної творчості студентської молоді;

Метою організації студентського самоврядування (далі - ОСС) є:

- забезпечення реалізації прав студентів на участь в управлінні освітнім процесом;

- розвиток соціальної активності студентів;

- формування громадянської культури, активної громадянської позиції студентів, сприяння розвитку їх соціальної зрілості, самостійності, здатності до самоорганізації та самовдосконалення;

- підтримка студентів в реалізації студентських ініціатив;

- створення умов, що сприяють самореалізації студентів у творчій і професійній сфері.

Основних завдань ОСС відноситься:

- інформування студентства, адміністрації, викладачів, співробітників освітньої установи про різноманітні аспекти студентського життя;
- представляти і відстоювати позицію студентів;
- сприяння у вирішенні освітніх, соціально-побутових та інших питань, які зачіпають інтереси студентів;
- розробка пропозицій щодо підвищення якості освітнього процесу з урахуванням наукових і професійних інтересів студентів;
- проведення роботи, спрямованої на підвищення свідомості студентів і їх вимогливості до рівня своїх знань;
- участь у формуванні громадської думки про студентське самоврядування, як реальну силу для розвитку українського суспільства;
- участь в організації дозвілля та побуту студентів факультету;
- організація студентів університету до участі в різних освітніх, наукових, благодійних та інших заходах;
- організація дозвілля.

Основними напрямками діяльності студентського самоврядування є: морально-етичне виховання (конференції, конкурси, олімпіади); художньо-естетичне (конкурси, виставки, святкові заходи); виховання здорового способу життя (спортивно - масові заходи); цивільно-патріотичне (заходи, щодо вшанування традицій та знаменних дат нашої держави).

Структурною одиницею ОСС є академічна група. Робота самоврядування в академічній групі забезпечується активом, в який входять староста групи, її заступник та студенти групи, які відповідають за певну сферу діяльності (навчальну, трудову, творчу, спортивну, інформаційну та інші). Діяльність самоврядування проводиться також факультетах. Активісти факультету також відповідають за певну сферу діяльності, беруть участь в роботі стипендіальної комісії, правової комісії, організують та проводять заходи на рівні

факультету. Самоврядування гуртожитку, також складається з активістів, робота яких направлена на контроль діяльності старост кімнат (блоків), підтримання чистоти та залучення студентів до заходів, щодо поліпшення житлово-побутових умов в гуртожитку. ОСС університету контролюють роботу самоврядування в академічних групах, гуртожитках та на факультетах. Входять до стипендіальної комісії, правової комісії, а також беруть участь в організації та проведенні значущих заходів і реалізації проектів, на рівні університету. У кожного з цих органів студентського самоврядування є своя структура і склад, яка формується ними відповідно до Положення про студентське самоврядування ВНЗ.

До ОСС може входити будь який студент, але в основному, це група ініціативних, активних студентів з якостями лідерів та навичками організаторів. Адже від того який склад матиме студентське самоврядування, залежатиме громадська активність студентів в університеті, їх дозвілля та самореалізація. Тож, ОСС обираються самими студентами і діють в інтересах всього студентства університету.

Робота студентського самоврядування проявляється в наступних формах: індивідуальна (робота з одним студентом); колективна (робота в академічній групі); масова (робота зі студентами факультету та університету).

Робота зі студентами, це найголовніший напрям діяльності студентського самоврядування. Проблема сучасної молоді полягає не в їх пасивності, а в тому що більшість з них не вірять в себе, у власні сили та можливість щось змінити. Для них прикладом може стати студентське самоврядування, яке складається з людей які вірять у себе, є лідерами, прагнуть самовдосконалення, цим і надихають інших студентів.

Виховний вплив студентського самоврядування має велике значення у формуванні особистісних якостей майбутнього фахівця - цей процес зароджується всередині студентського колективу, з його ініціативи, їм же реалізується. Активна громадська позиція, вміння побудувати сітку ефективної взаємодії з адміністрацією і викладацьким складом, виховання у студентів

стратегічного мислення, управлінської культури, яка є складовим елементом в якісній підготовці кваліфікованих, компетентних фахівців. Таким чином, з розвитком особистості йде безперервний процес формування особистісних цінностей, процес складний неоднозначний, багато в чому визначається соціальними змінами, зокрема в середовищі, де розвивається молодь. Пошук нових форм організації студентського самоврядування у ВНЗ – одна з перспектив розвитку ціннісних орієнтацій студентів.

РОЗДІЛ 2

ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ У СТУДЕНТІВ ПЕРШИХ-ДРУГИХ КУРСІВ

2.1. Організація та методика проведення дослідження: обґрунтування та опис

На початку 60-х років першу методику визначення цінностей розробив Мілтон Рокіч. За основу було покладено два списки цінностей по вісімнадцять термінальних та інструментальних. До термінальних цінностей він відніс самоцінності: внутрішня гармонія, комфортне життя, натхнення, любов, дружба, сім'я та інше, а до інструментальних риси особистості для досягнення цілей. За інструкцією, наявні картки на яких зазначені цінності, їх необхідно розмістити у порядку значимості. Найважливіша цінність буде розташована на першому місці, найменш важлива займе вісімнадцяте місце. Ця методика виявилася тим шляхом, який пояснив поведінку людей з різних культур, прошарків суспільства і соціальних груп. Перевагами методики є те, що вона досить зручна, економна та універсальна, також є можливість видозмінювати, як список цінностей, так і інструкції. Недоліками є вплив соціальної бажаності, та можливість нещирості.

Адаптацією методик М.Рокіча є «Методика вивчення ціннісних орієнтацій» Д.Леонт'єва. Вона базується на системі ціннісних орієнтацій, що відображають напрям спрямованості особистості, її взаємодією з оточуючим природним середовищем, суспільством і самим собою. Так само, як і в методиці М.Рокіча, необхідно пріоритетні цінності розмістити на перше місце, а на останнє-найменш реалізовані. Наявні також, два списки цінностей, по шістнадцять термінальних та інструментальних.

Існує методика «Діагностика реальної структури ціннісних орієнтацій особистості», створена С.С.Бувновим. Вона допомагає визначити реалізацію цінностей особистості в реальних умовах життєдіяльності. Досліджуваним

пропонується 66 запитань, на які необхідно відповісти «так» або «ні». В кінцевому результаті визначається 11 видів ціннісних орієнтацій кожного респондента.

Слід обов'язково прищепити молодому поколінню певну систему цінностей, спираючись на яку, воно зможе використовувати свої знання на благо країни і світу в цілому. У період адаптації студентів перших-других курсів, після загальноосвітніх навчальних закладів та училищ виникає переломний момент у житті, що може викликати зміну цінностей та ціннісних орієнтирів.

З метою з'ясування у студентів їх пріоритетних цінностей, нами було відібрано респондентів 11-Б,12-Б (ск), 21-Б та 22-Б (ск) груп факультету природничої і фізико-математичної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Усього вибірка становила 36 осіб.

У ході експерименту нами був обраний опитувальник «Ієрархія особистісних цінностей» К. В. Харського. В основі опитувальника покладено класифікацію з чотирьох груп цінностей: ідеологічні цінності включають будь-які ідеї, яким прихильна людина; матеріальні цінності - всі матеріальні об'єкти навколишнього світу; до емоційних цінностей відносять переживання будь-яких почуттів та емоцій; вітальні цінності включають в себе і цінність життя, здоро'я і якість життя. У табл. 3 зазначений перелік з 13 цінностей в кожній групі, і респондентам надана можливість доповнити його. За інструкцією слід вибрати до 10 різних цінностей, що становлять особливу значущість.

За інструкцією слід вибрати до 10 різних цінностей, що становлять особливу значимість. Обрані цінності потім вписуються в таблицю, що складається з 10 стовпців і 10 рядків, і всі цінності порівнюються попарно між собою. Підраховується частота виборів кожної цінності.

КЛАСИФІКАЦІЯ ОСОБИСТІСНИХ ЦІННОСТЕЙ

Особистісні цінності			
А. Ідеологічні	В. Матеріальні	С. Емоційні	Д. Вітальні
A1. Релігія	В 1. Гроші	С 1. Кохання	D1. Збереження життя
A2. Віра	В 2. Майно	С2. Дружба	D2. Здоров'я
A3. Справедливість	В3. Автомобіль	С3. Радість	D3. Якість життя
A4. Правда	В4. Власне житло	С4. Задоволення	D4. Продовження роду
A5. Рівноправність	В 5. Робота	С5. Спокій	D5. Сім'я
A6. Патріотизм	В6. Кар'єра	С6. Помста	D6. Діти
A7. Вірність	В 7. Бізнес-схема	С7. Кайф	D7. Навколишнє середовище
A8. Борг перед Батьківщиною	В 8. Бізнес ідея	С8. Адреналін	D8. Харчування
A9. Осягнення нового	В 9. Коштовності	С9. Секс	D9. Дієта
A10. Наука	В10. Інвестиції	С10. Цікавість	D10. Спорт, фізкультура
A11. Вчинення відкриттів	В11. Акції	С11. Нірвана	D11. Режим дня
A12. Передача досвіду	В 12. Власний бізнес	С12. Причетність	D 12. Профілактика
A13. Ідея, ідеологія	В13. Бренд	С13. Згода	D13. Спосіб життя
A14.	В14.	С14.	D14.
A15.	В15.	С15.	D15.

Ми адаптували даний опитувальник для студентів перших-других курсів (Додаток А). Його перевагою є те, що він простий у застосуванні, обробці результатів, економний, респондент може дописати свій власний варіант цінностей. Недоліком є можливість фальсифікації відповідей.

За допомогою опитувальника «Ієрархія особистісних цінностей» К.В.Харського ми прагнули визначити, чи відповідають цінності студентів Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка ціннісним орієнтаціям сталого розвитку.

2.2. Аналіз результатів дослідження

Наше дослідження було спрямоване на визначення цінностей у студентів перших-других курсів факультету природничої і фізико-математичної освіти.

Аналіз відповідей студентів 11-Б та 12-Б (ск) групи, на запитання опитувальника

Після проведення опитувальника «Ієрархія особистісних цінностей» К.В. Харського, нами було встановлено, що у студентів першого курсу найбільшу значимість становлять вітальні цінності (41%), не менш важливими є ідеологічні (27%) та емоційні (24%) цінності, найменш значимими є матеріальні цінності (8%). Після аналізу відповідей студентів I курсу, щодо пріоритетних цінностей ми отримали такі показники (рис. 2.1).

Необхідно відзначити, що студенти на перші місця поставили традиційні, з точки зору більшості наших співвітчизників, вітальні цінності: здоров'я, сім'я, діти, якість життя. Саме ці цінності, які обрали більшість студентів, є їх орієнтирами на майбутнє. На другому місці ідеологічні цінності: правда, вірність, осягнення нового. Третє місце посіли емоційні цінності, серед найважливіших: кохання та дружба. Найменший відсоток припадає на матеріальні цінності, це можна пояснити тим, що в основному студенти

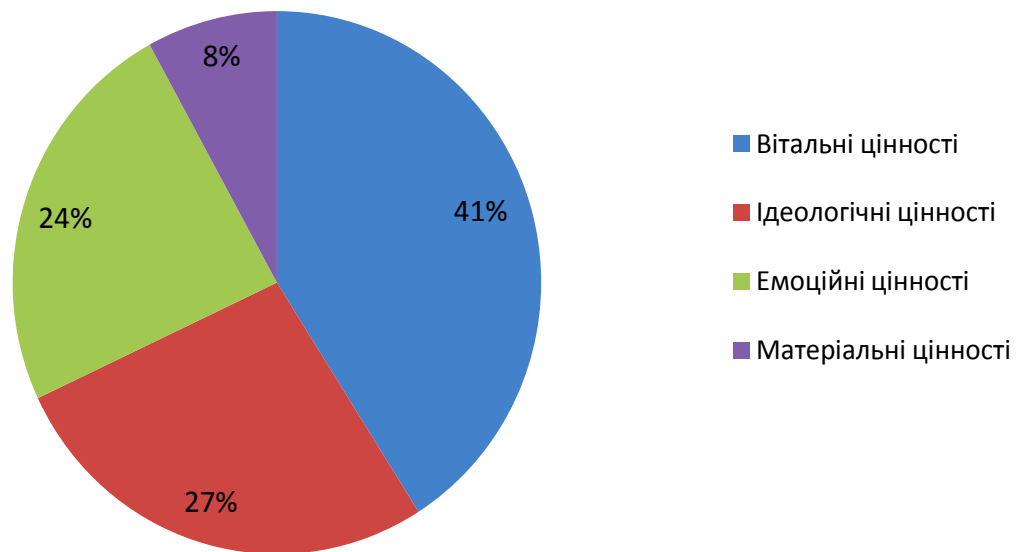


Рис. 2.1. Ієрархія особистісних цінностей студентів I курсу

перших-других курсів не працюють і живуть на кошти батьків, тому й не переймаються проблемами матеріального блага.

Аналіз відповідей студентів 21-Б та 22-Б(ск) групи, на запитання опитувальника

Після аналізу відповідей студентів другого курсу, ми встановили, що перше місце посідають вітальні цінності (42%), так само, як і у студентів 11-Б та 12-Б груп. Другий щабель займають емоційні цінності (24%). Третє місце ділять між собою матеріальні (17%) та ідеологічні (17%) цінності. Після аналізу відповідей студентів II курсу, щодо пріоритетних цінностей ми отримали такі показники (рис. 2.2).

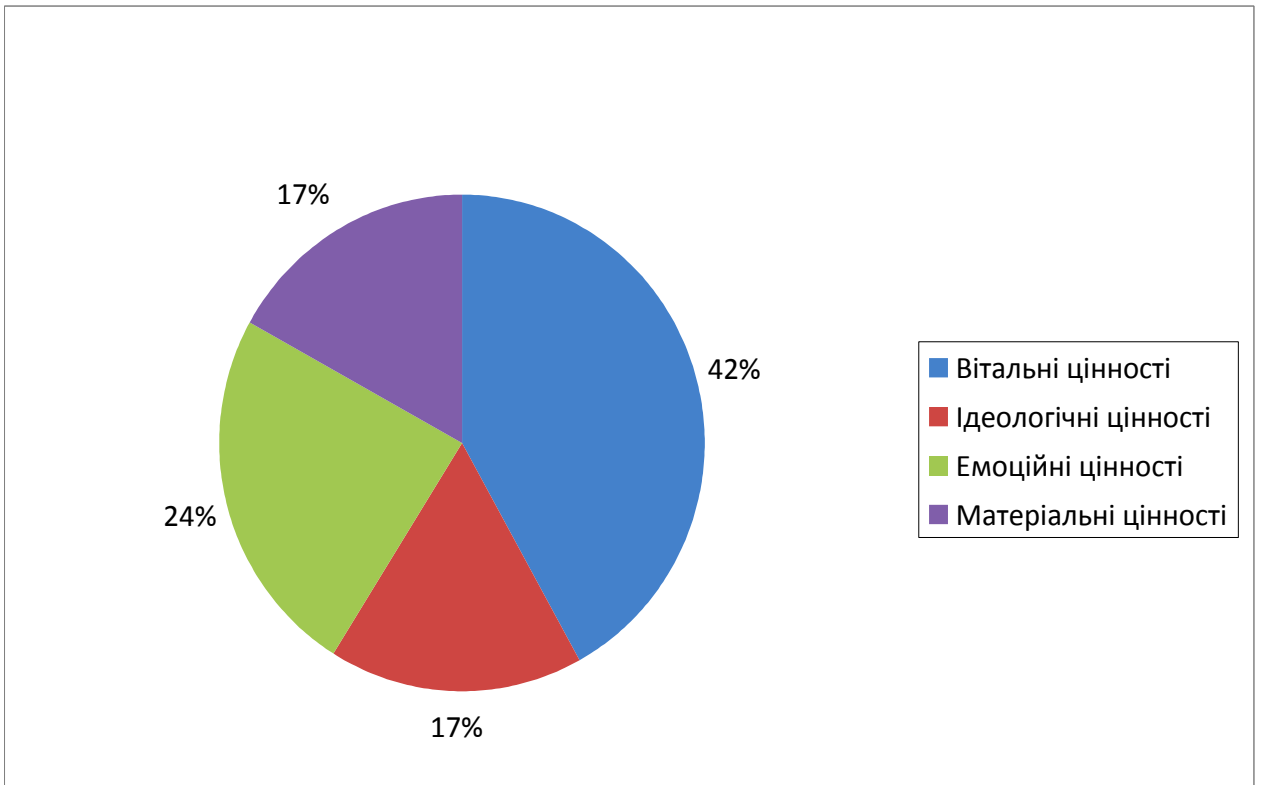


Рис. 2.2. Ієрархія особистісних цінностей студентів II курсу

Порівнюючи результати дослідження, можна зробити висновок, що у відсотковому співвідношенні ієрархія особистісних цінностей студентів першого та другого курсу мало різниться між собою. Вітальні цінності мають майже однакові показники. Перший курс не менш важливими вважає ідеологічні цінності, в той час, як студенти 21-Б та 22-Б (ск), надають перевагу емоційним. Знеціненими є для груп-матеріальні цінності.

Порівняння груп студентів першого та другого курсу за рівнем сформованості ієрархії особистісних цінностей відображено на рис. 2 .3.

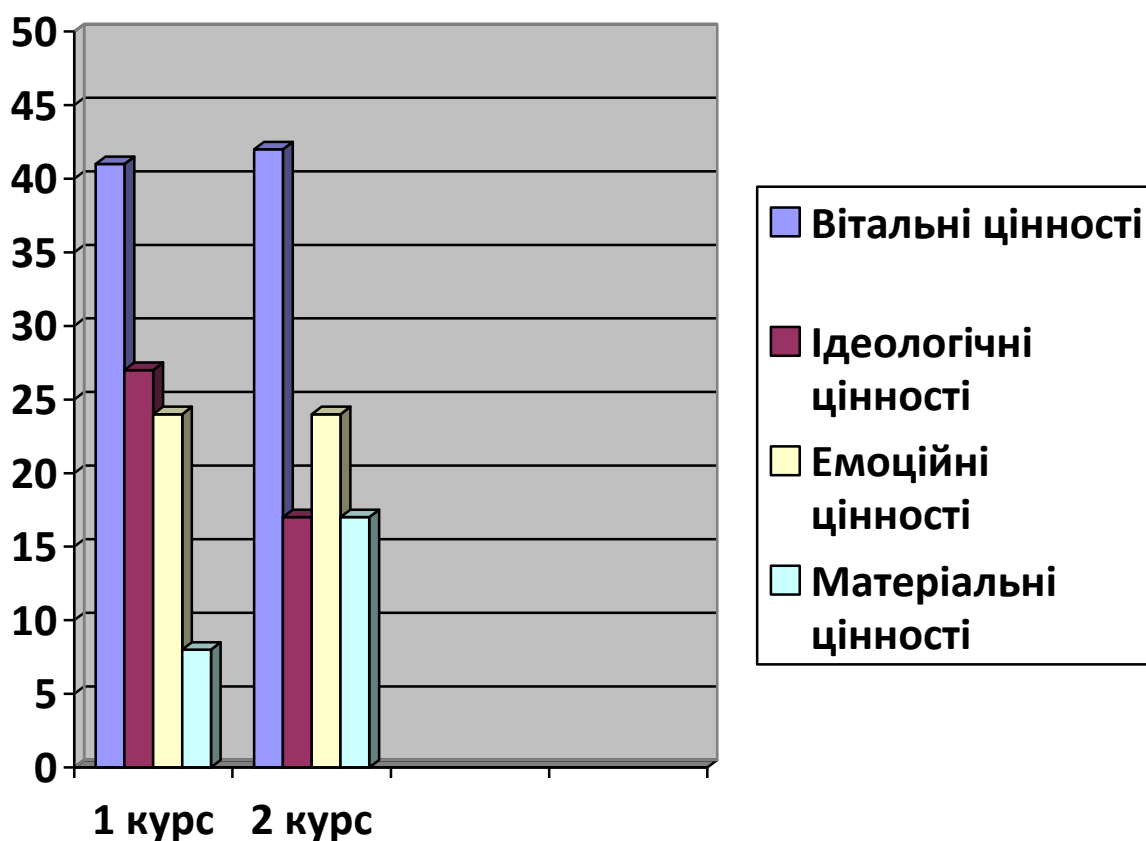


Рис.2.3. Ієрархія особистісних цінностей студентів I-II курсів

Проведене дослідження показує, що молодь орієнтована на отримання освіти, інтелектуальний розвиток, цікаву роботу. В очах молодих людей знову набули значення цінності любові, сім'ї, дружби. Перевагу молодь надає вітальним цінностям, тобто цінностям життя, серед яких переважають: здоров'я, сім'я, діти. Серед 36 респондентів звернули свою увагу на такі життєві цінності, як: якість життя та якість навколишнього середовища лише 6 студентів першого курсу та 8 студентів другого курсу. Тому в період екологічної кризи студентському самоврядуванню слід звернути свою увагу та направити свою діяльність на формування у студентів саме екологічних цінностей, які є невід'ємним компонентом ціннісних орієнтацій сталого розвитку.

На основі аналізу результатів дослідження, ми можемо запропонувати деякі рекомендації студентському самоврядуванню, щодо формування у студентів ціннісних орієнтацій сталого розвитку.

1. Особливо значущим процесом є інформування студентів про глобальні цілі сталого розвитку. Самоврядування може здійснювати це шляхом проведення бесід, виховних заходів або інформувати студентів через мережу Інтернет.

2. Організація екологічних акцій, проектів і конкурсів, щодо насадження дерев, збирання сміття та ін.

3. Організація екскурсій до заповідників та природоохоронних територій.

4. Створення соціальних та екологічних проектів.

5. Організація волонтерських рухів, комітетів з озеленення територій.

6. Створення відеороликів студентами, задля популяризації цілей сталого розвитку.

7. Проведення ігрових вправ та створення ситуативних задач для студентів, в контексті цілей сталого розвитку.

8. Забезпечити залучення студентів в місцеві та регіональні дослідження стану навколишнього середовища, включаючи питання безпечної води, санітарії, харчових продуктів та екологічних наслідків використання природних ресурсів.

Вважаємо, що дотримання даних рекомендацій студентським самоврядуванням, сприятиме розвитку молоді, яка вміє встановлювати зв'язок між поколіннями (з точки зору сталого розвитку), усвідомлювати вплив (вміти прогнозувати наслідки) наших дій на майбутні покоління. Розуміти, як функціонує суспільство і як воно взаємодіє з навколишнім середовищем, шанобливо ставитися до природи, усвідомлювати взаємозв'язок екологічних проблем локального і глобального масштабу - бачити способи викорінення причин екологічних проблем локального рівня. Співвідносити свої особисті інтереси з інтересами суспільства і природи. А головне, бачити світ як єдину систему взаємодіючих частин і розуміти, як одні процеси впливають на інші.

2.3. Аналіз ефективності системи виховної роботи самоврядування

Після визначення ієрархії особистісних цінностей студентів I-II курсів на факультеті природничої і фізико-математичної освіти, студентським самоврядуванням реалізовувалась виховна робота зі студентами в різних напрямках сталого розвитку. Діяльність здійснювалась згідно з планом виховної роботи студентського самоврядування, який затверджений деканом та відповідальним за виховну роботу на факультеті (Додаток Б).

Метою більшості заходів було формування у студентів мотивації до дій та реалізації моделей поведінки, орієнтованих на сталий стиль життя. В більшості сценаріїв (Додаток В) завданням було показати та привити студентам необхідність здобуття нових знань, тобто здобувати якісну освіту (6 ціль сталого розвитку). Також сформувати природовідповідне ставлення до навколишнього середовища, працелюбність, розвивати творчий підхід до справ, піклуватись про здоров'я.

Проведені такі заходи, як: «Екологічна інформація: довідковий фонд», екскурсія «Природа рідного краю», акція «Година Землі», виховні години до Дня Чорнобильської катастрофи «Чорнобиль болить...». Вони були досить інформативними, сформували у молоді відповідальне ставлення до ресурсів, запаси яких є обмеженими (12 ціль сталого розвитку), довели необхідність людству доступної та чистої енергії (7 ціль сталого розвитку) та змогли розкрити суть глобальних проблем нашої місцевості й планети в цілому.

До проведених заходів, які формували у студентів життєву потребу - завжди бути здоровим (3 ціль сталого розвитку) належать: флеш-моб «Підтримуємо онкохворих», захід «СНІД краще попереджувати, аніж лікувати...», акція «Сигаретку на цукерку», благодійна акція «Від серця до серця».

Залучення молоді до участі в екологічних акціях («Чистий берег», насадження дерев на території міста) сприяло усвідомленню студентами, що

результат їх дій зможе пом'якшити наслідки зміни клімату (13 ціль сталого розвитку).

Задля звернення уваги студентів на гендерні рівності прав людей (5 ціль сталого розвитку) проведено виховну годину-тренінг «Гендерна рівність у системі прав людини». Тож, цей виховний захід сприяє досягненню рівних прав у всіх життєвих ситуаціях для жінок та чоловіків.

У плані виховної роботи також зазначалися заходи, суть яких полягала у висвітленні всіх 17 цілей сталого розвитку. До них належать: виставка стінгазет на тему: «Сталий розвиток - Україна» та захід на тему: «Цінності та цілі сталого розвитку». Вони необхідні були задля розуміння важливості цих глобальних цілей студентами та для усвідомлення того, що людина на планеті повинна жити природо відповідно, тобто в гармонії з природою.

Під кінець нашого дослідження, після проведеної роботи студентського самоврядування нам необхідно було перевірити, чи сформувались у студентів I-II курсів ціннісні орієнтації сталого розвитку. Для цього ми використали опитувальник «Ієрархія особистісних цінностей» К.В.Харського, саме ним ми визначали ієрархію особистісних цінностей студентської молоді на початку дослідження. Нами знову було відібрано респондентів 11-Б, 12-Б (ск), 21-Б та 22-Б (ск) груп. Усього вибірка становила 36 осіб.

Аналіз відповідей студентів 11-Б та 12-Б (ск) групи, на запитання опитувальника

Порівнюючи результати з тими, що були на початку нашого дослідження, то ми можемо бачити деякі зміни в ієрархії особистісних цінностей першокурсників рис. 2.4.

Тож ми можемо бачити, що ієрархічна послідовність цінностей у студентів 11-Б та 12-Б(ск) не змінилась, але наявні значні зміни у відсотковому відношенні. Показники вітальних цінностей зросли на 13% і тепер становлять 54%. Серед найважливіших з них молодь вибрала: здоров'я, якість

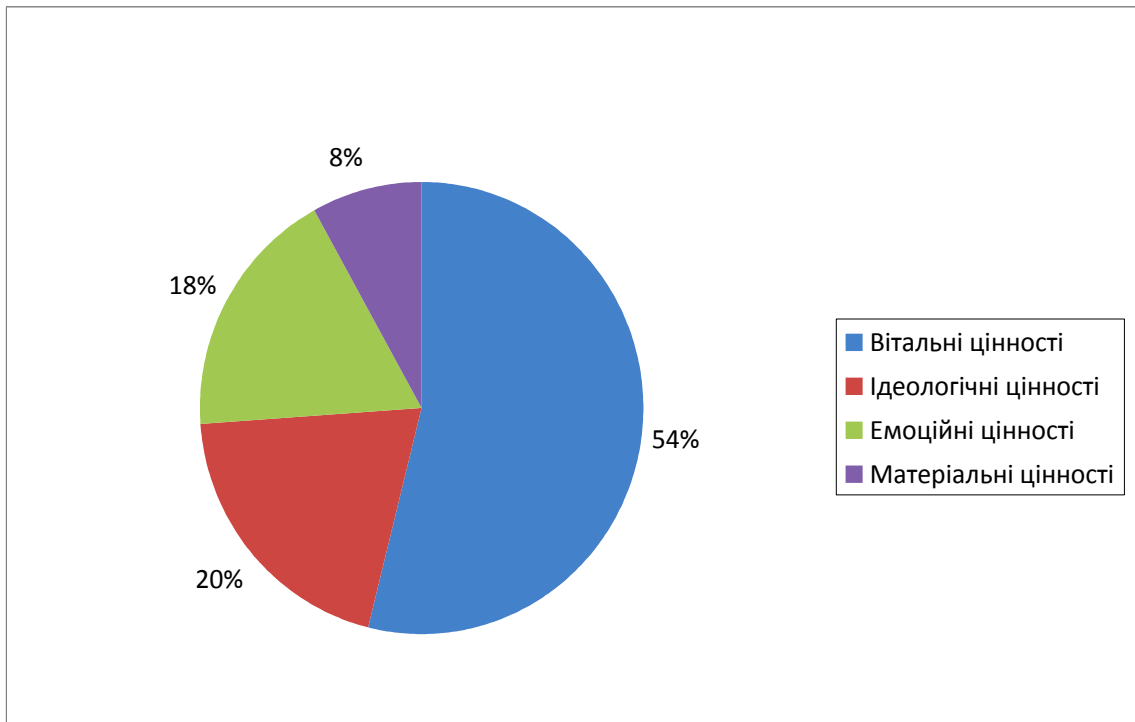


Рис. 2.4. Ієрархія особистісних цінностей студентів I курсу

навколишнього середовища, якість життя, сім'я, діти. На початку дослідження, хоч вітальні цінності і були на першому щаблі, але на такі їх компоненти як: якість навколишнього середовища та якість життя студенти мало звертали свою увагу. Під кінець дослідження показники зросли в двічі, 12 студентів I курсу обрали серед цінностей життя саме ці цінності. Незмінно друге місце посіли ідеологічні цінності (20 %), а третє – емоційні (18%). У студентів знеціненими залишаються матеріальні цінності (8 %). Отже, завдяки проведеній роботі студентського самоврядування ми вияснили, що у більшості студентів I курсу сформувались ціннісні орієнтації сталого розвитку.

Аналіз відповідей студентів 21-Б та 22-Б (ск) групи, на запитання опитувальника

Цінності студентів II курсу, порівняно з результатами на початку дослідження зазнали змін, як в ієрархічній послідовності, так і в відсотковому значенні (рис 2.5).

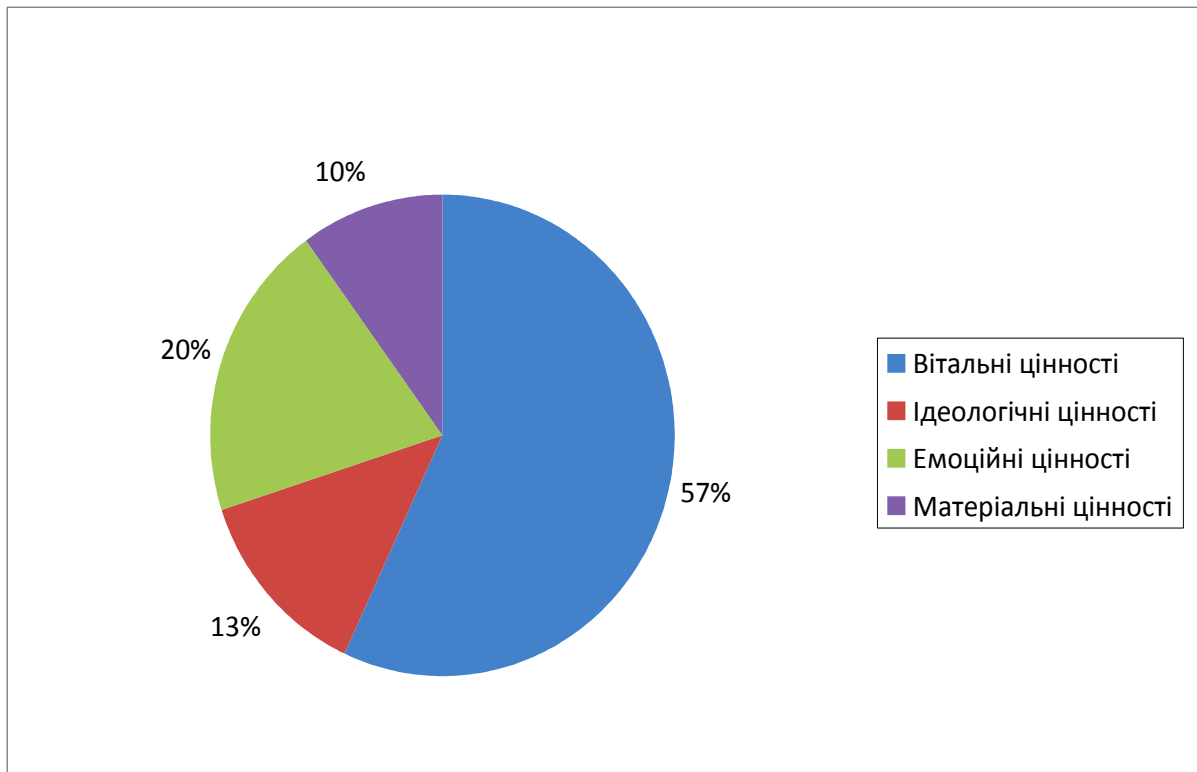


Рис. 2.5. Ієрархія особистісних цінностей студентів II курсу

На першому місці знаходяться вітальні цінності (57%), у відсотковому відношенні показник зріс на 15 % порівняно з початковим значенням. На другому щаблі опинились емоційні цінності (20%), на третьому – ідеологічні (13%) і останнє місце зайняли матеріальні цінності (10%). Більше половини студентської молоді обрали цінності, що містили екологічний контекст (16 студентів). Тож, ці дані є результатом плідної роботи студентського самоврядування.

В результаті отриманих даних ми повторно можемо порівняти ієрархію особистісних цінностей студентів I-II курсів (рис.2.6).

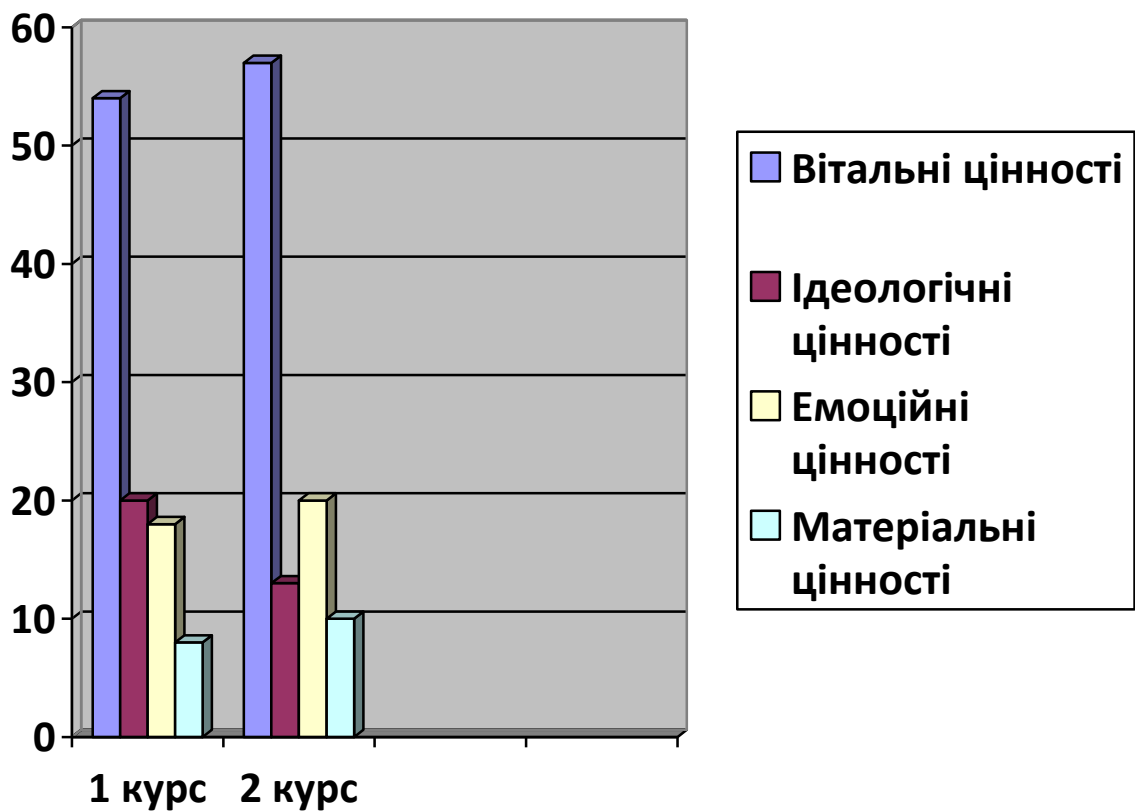


Рис.2.6. Ієрархія особистісних цінностей студентів I-II курсів

Отже, ми можемо зробити висновок, що у студентів 11-Б, 12-Б (ск), 21-Б, 22-Б (ск) груп значно зросли показники вітальних цінностей. Проголошення тих чи інших цінностей, ще не є умовою їх втілення в конкретній ситуації, але їх можна розглядати, як фактор, що забезпечує більшу ймовірність певного типу поведінки. В результаті дослідження, надаючи перевагу цінностям життя, студенти зможуть стати всебічно розвиненими фахівцями, у яких сформоване екологічне мислення, навички, ставлення та ціннісні орієнтири у вирішенні екологічних проблем й наявні знання та мотивація для поліпшення якості навколишнього природного середовища. Молодь розуміє, що нам необхідно разом докласти всіх зусиль, щоб не допустити та попередити кризові і катастрофічні ситуації, які можуть очікувати людство у майбутньому. Від кожного з нас залежить майбутнє наших нащадків. Ми перше покоління, яке усвідомлює загрозу і останнє, яке може це змінити!

ВИСНОВКИ

Проведене нами дослідження дозволило зробити наступні висновки:

1. На основі аналізу літературних джерел встановлено, що студентське самоврядування має велике значення у формуванні особистісних цінностей майбутнього фахівця - цей процес зароджується всередині студентського колективу, з його ініціативи, ним же реалізується.

2. Уточнено поняття – «цінності» та «ціннісні орієнтації». Так, цінності - це вираження лише людського способу життя, їх можна визначити як цілі, якими керуються люди, коли розмірковують, ухвалюють рішення і діють. А ціннісні орієнтації розглядаються у вигляді якісної характеристики особистості, яка об'єднує психічне і соціальне в людині, що займає важливе місце в регуляції її поведінки.

3. Встановлено актуальність ціннісних орієнтацій сталого розвитку. В основу сталого розвитку покладені вітальні (подолання бідності, зупинення голоду, збереження здоров'я, збереження екосистем), світоглядні (якісна освіта), соціально-економічні (зайнятість населення, упровадження інновацій та розвиток інфраструктури, розвиток міст, відповідальність в економічній діяльності) та політичні (запобігання дискримінації, справедливість, партнерство) групи цінностей.

4. Досліджено ієрархію особистісних цінностей студентів I-II курсів. З цією метою нами був використаний опитувальник «Ієрархія особистісних цінностей» К. В. Харського.

Результати опитувальника показали, студенти надали перевагу вітальним цінностям (I курс - 41 %; II курс – 42 %), але серед них на екологічні цінності звернули увагу, лише 6 студентів першого курсу та 8 студентів другого курсу серед 36 респондентів. Перший курс не менш важливими вважає ідеологічні цінності (27 %), в той час, як студенти 21-Б та 22-Б(ск), надають перевагу емоційним(24 %). Знеціненими є для груп-матеріальні цінності (I курс – 8 %; II курс – 17 %).

5. Після визначення ієрархії особистісних цінностей у I-II курсів, студентським самоврядуванням реалізовувалась виховна робота зі студентами в різних напрямках сталого розвитку. Діяльність здійснювалась згідно з планом виховної роботи студентського самоврядування. Метою більшості заходів було формування у студентів мотивації до дій та реалізації моделей поведінки, орієнтованих на сталий стиль життя.

6. Після проведеної роботи студентського самоврядування ми перевірили, чи сформувались у студентів I-II курсів ціннісні орієнтації сталого розвитку. Тож, за результатом дослідження значно зросли показники вітальних цінностей у студентів першого (54%) та другого (57%) курсу. Серед 36 респондентів 12 студентів I курсу та 16 студентів II курсу обрали серед цінностей життя саме якість навколишнього середовища та якість життя.

Отже, результати дослідження свідчать про те, що студентському самоврядуванню вдалося сформувати ціннісні орієнтації сталого розвитку у студентів I-II курсів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аносов И.П. Социально-педагогические основы студенческого самоуправления как источники демократизации высшей школы (управленческий аспект) /И.П. Аносов, В. Приходько, М.И. Приходько. - Мелитополь: ООО «Издательский дом ММД», 2008. - 8 с.
2. Асмолов А. Г. Психология личности. — М.: Изд-во МГУ, 1990. —367 с.
3. Барсук Н.О., Формування ціннісних орієнтацій у дітей та учнівської молоді: загальні аспекти. Методичні рекомендації. – Суми: НВВ СОППО, 2017. – 104 с.
4. Безверхня Г. В. Формування ціннісних орієнтацій в процесі фізичного виховання студентів / Г. В. Без- верхня, М. І. Маєвський // Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорту. – 2010. – No 1. – С. 10–13.
5. Богуславська К. Г. Ціннісні орієнтації молоді новітньої України (соціологічний вимір): Автореф. дис. д-ра філос. в галузі соціол. [Текст]. — К., 2009. — 24 с.
6. Волков Б.С. Психология юности и молодости: учеб. для вузов. Москва: Трикста, 2006. С. 122.
7. Гуркина А. Л. Основы формирования ценностных ориентаций личности // Молодой ученый. — 2016. — №26. — С. 648-651.
8. Заброцький М. М. Педагогічна психологія: Курс лекцій [Текст] — К.: МАУП, 2000. — 100 с.
9. Закалюжний В. Формування ціннісних орієнтацій учнів у процесі вивчення елементів прикладної фізики / В. Закалюжний // Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка] . Серія : Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. - 2015. - Вип. 8(3). - С. 111-116.
10. Закон України про вищу освіту. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1556-18>

11. Іванова Ю. Ю. Дослідження ціннісних орієнтацій майбутніх соціальних педагогів / Ю. Ю. Іванова // Витоки педагогічної майстерності. Сер. : Педагогічні науки. - 2011. - Вип. 8(2). - С. 124-129.
12. Іванова Ю. Формування ціннісних орієнтацій студентів – майбутніх соціальних педагогів / Ю. Іванова // Рідна школа. - 2011. - № 7. - С. 14-17.
13. Інглхарт Р. Постмодерн: мінливі цінності й суспільства, що змінюються / Рональд Інглхарт // Поліс. (Політичні дослідження). – 1997. –№ 4.
14. Камінська О. Формування професійно ціннісних орієнтацій студентів технічного університету / О. Камінська // Молодь і ринок. - 2011. - № 5. - С. 111-114.
15. Карамішев Д. В. Формування системи цінностей і переконань як чинник інституціональних перетворень в українському суспільстві. *Теорія та практика державного управління*. 2016, №1(52). С.1-9.
16. Конституція України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. – № 30. – ст. 141/
17. Кордуэлл М. Психологія. Словарь-справочник / Пер. с англ. К.С. Ткаченко. – М.: ФАИР-ПРЕСС, 2000. – 448 с.
18. Краткий словарь по философии / Под общ. ред. И.В. Блауберга, И.К. Пантина. – 4-е изд. – М.: Политиздат, 1989. – 431 с.
19. Куликов С.В., Маланин С.А. Система ценностей как средство формирования личности воспитанников суворовского военного училища. *Научный форум: Педагогика и психология: сб. ст. по материалам I междунар. науч.-практ. конф.* № 1(1). М., Изд. «МЦНО», 2016. С. 75-81.
20. Мамардашвили М.К. Сознание как философская проблема // Вопросы философии. – 1990. – № 10. – С. 11.
21. Мельниченко А. А. Ціннісні виміри духовної культури студентів технічного ВНЗ у традиційному суспільстві / А. А. Мельниченко, І. В. Піголенко // Український соціум. – 2005. – №1 (6). – С. 31–43.

22. Місенг Д. Ціннісні орієнтації сучасного українського юнацтва / Дар'я Місенг // Психологічні виміри культури, економіки, управління : науковий журнал. — Львів, 2018. — Том 11. — С. 198–205.
23. Мясичев В.Н. Ценностные ориентации личности в современном обществе. — М.: Галерея, 1998.
24. Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку. — Київ: Знання України, 2003.—450с.
25. Ожегов С.И. Толковый словарь русского языка. — М., 2001. — 873 с.
26. Пермякова О., Мартинець Л. Теоретичні основи проблеми впливу засобів масової інформації на формування ціннісних орієнтацій студентів. Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса. 2016, Том 2, № 8. С.223-228
27. Савчук О. В. Динаміка ціннісних орієнтацій української молоді / О. В. Савчук // Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. - 2012. - Вип. 16. - С. 60-67.
28. Сатановська Л. А. Формування цінностей та ціннісних професійних орієнтацій студентської молоді у вищих навчальних закладах України / Л. А. Сатановська // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. - 2016. - Вип. 1. - С. 58-65.
29. Святненко С. В. Ціннісні орієнтації української молоді: порівняльний аналіз / С. В. Святненко, О. Г. Виноградов // Наукові записки НаУКМА. Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота. - 2013. - Т. 149. - С. 32-37.
30. Скирбекк Г., Гилье Н. История философии: Учебное пособие для студентов высших учебных заведений: Пер. с англ. В.Н.Кузнецова / Под ред. С.Б.Крымского. — М.: ВЛАДОС, 2000. - С.387.
31. Сосніхіна С. Є. Ціннісні орієнтації сучасної студентської молоді: міждисциплінарний підхід / С. Є. Сосніхіна // Вісник Одеського національного університету. Серія : Психологія. - 2016. - Т. 21, Вип. 3. - С. 222-230.

32. Третьякова І. С. Трансформація ціннісних орієнтацій студентів у контексті сучасного українського державотворення / І. С. Третьякова, Л. П. Добровольська, К. М. Коник. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела: http://www.bdpu.org/scientific_published/psychology_3_2006/27.doc
33. Хартія Землі. URL: http://earthcharter.org/virtual-library2/images/uploads/echarter_ukrainian.pdf
34. Циба В. Т. Системна соціальна психологія: Навч. посіб. [Текст] — К.: Центр навч. л-ри, 2006. — 328 с.
35. Abramson P. R., Inglehart R. Generational Replacement and Value Change in Eight West European Societies // *British Journal of Political Science*. – 1992. – № 22. – P. 183–228.
36. Čiegis R., Gavenauskas A., Petkevičiūtė N., Štreimikiene D. Ethical values and sustainable development: Lithuanian experience in the context of globalization. *Ukio Technologinis ir Ekonominis Vystymas*. 2008. Volume 14, Issue 1. Pages 29-37.
37. Eurobarometer. – [/http://ec.europa.eu/public_opinion/index_en.htm](http://ec.europa.eu/public_opinion/index_en.htm) .
38. Inglehart R. *Culture Shift in Advanced Industrial Society*. – Princeton, 1990.
39. Inglehart R. *Modernization and Postmodernization. Cultural, Economic and Political Change in 43 Societies*. – Princeton : Princeton Univ. Press, 1997.
40. Inglehart R. The Silent Revolution in Europe // *American Political Science Review*. – 1971. – № 4. – P. 991–1017.
41. Inglehart R. *The Silent Revolution: Changing Values and Political Styles*. – Princeton, 1977.
42. Janoušková S., Hák T. Values and Sustainable Development: Reflection on Selected Czech Policy Documents 1988–2010. *Journal of Environmental Policy & Planning*. 2013, volume 15, Issue 3. Pages 371-386.
43. World Values Survey. – [/http://worldvaluessurvey.org](http://worldvaluessurvey.org) .

ДОДАТКИ

Адаптований опитувальник «Ієрархія особистісних цінностей» К.В.Харського.

ПІБ _____

Стать: чол. жін.

Спеціальність: _____

014.05 Середня освіта (Біологія) 014.05 Середня освіта (Біологія і здоров'я людини)

Освітній рівень:

бакалавр магістр

Курс: _____

Оберіть (підкресліть) із запропонованого списку цінностей до 10 цінностей особливо для Вас важливих

Особистісні цінності

- | | |
|----------------------|-------------------------------------|
| A1. Релігія | C7. Кайф |
| B 1. Гроші | D7. Якість навколишнього середовища |
| З 1. Кохання | A8. Борг перед Батьківщиною |
| D1. Збереження життя | B 8. Бізнес ідея |
| A2. Віра | C8. Адреналін |
| B 2. Майно | D8. Харчування |
| C2. Дружба | A9. Осягнення нового |
| D2. Здоров'я | O 9. Коштовності |
| A3. Справедливість | C9. Секс |
| B3. Автомобіль | D9. Дієта |
| C3. Радість | Л10. Наука |
| D3. Якість життя | B10. Інвестиції |
| A4. Правда | C10. Цікавість |
| B4. Власне житло | D10. Спорт, фізкультура |
| C4. Задоволення | A11. Вчинення відкриттів |
| D4. Продовження роду | B11. Акції |
| A5. Рівноправність | C11. Нірвана |
| B 5. Робота | D11. Режим дня |
| C5. Спокій | A12. Передача досвіду |
| D5. Сім'я | O 12. Власний бізнес |
| A6. Патріотизм | C12. Причетність |
| B6. Кар'єра | D 12. Профілактика |
| C6. Помста | A13. Ідея, ідеологія |
| D6. Діти | B13. Бренд |
| A7. Вірність | C13. Згода |
| O 7. Бізнес-схема | D13. Спосіб життя |

ПЛАН ВИХОВНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Основні положення виховної роботи на факультеті природничої і фізико-математичної освіти

На факультеті природничої і фізико-математичної освіти (далі – Факультет) зі студентами проводиться виховна робота в різних напрямках у відповідності з Конституцією України, Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», положеннями Загальної декларації прав людини, Державною національною програмою «Освіта» /Україна XXI ст./, Програмою правової освіти населення України, Державною програмою розвитку фізичної культури і спорту в Україні, Концепцією виховання дітей та молоді в національній системі освіти, наказів про проведення навчально-виховної роботи в ГНПУ імені Олександра Довженка (далі – Університет), Плану виховної роботи і Концепції виховної роботи факультету тощо.

Діяльність усіх суб'єктів виховного процесу: студентів, органів студентського самоврядування, відповідальних за виховну роботу факультету, кураторів, спрямована на пошук нових педагогічних технологій, визнання пріоритету самовиховання студентів, індивідуальної діяльності, орієнтованої на розвиток власного потенціалу молоді.

Виховна робота проводиться згідно з планами виховної роботи університету, факультету та планами виховної роботи в кураторських групах. У всіх структурних підрозділах своєчасно проводяться засідання рад кураторів, старостати, кураторські години, тематика яких розробляється на основі рекомендацій Міністерства освіти і науки України, професійної специфіки інституту / факультету, визначних дат історії держави, області, міста й узгоджується із проректором з науково-педагогічної роботи та помічником ректора університету з виховної роботи.

Реалізація завдань виховної роботи передбачає пріоритетні напрями національно-патріотичного, морально-правового, художньо-естетичного, трудового, фізичного, екологічного виховання і здійснюється за такими аспектами:

- організаційно-методологічне забезпечення;
- культурно-просвітницька робота та організація студентського дозвілля;
- національне виховання;
- соціально-виховна робота;
- профорієнтаційна робота;
- робота органів студентського самоврядування.

У результаті роботи на Факультеті проводяться концертні, конкурсно-розважальні програми, тематичні вечори, засідання дискусійних клубів, творчі зустрічі з діячами культури, освіти та науки; участь і відвідування мистецьких, творчих заходів, конкурсів, фестивалів національного та міжнародного рівнів. Крім цього, викладачами та студентами Факультету велику увагу приділено профорієнтаційній, волонтерській діяльності.

План виховних заходів факультету природничої і фізико-математичної освіти на 2018-2019 н.р.

№з/п	Зміст роботи	Відповідальні	Термін виконання	Примітка
1	Затвердження плану виховної роботи студентського самоврядування	Декан (Хроленко М.В.), відповідальна за виховну роботу (Бурчак Л.В.)	Вересень	
2	Зустріч зі студентами I курсу, для ознайомлення їх з відповідальною за виховну роботу (Бурчак Л.В.), студентським самоврядуванням та планом виховних заходів на 2018-2019 н.р.	Відповідальна за виховну роботу (Бурчак Л.В.), студентське самоврядування	Вересень	
3	Проведення засідань студентської ради, студентської профспілки	Декан, голова студради, голова профспілкового комітету	Щомісяця (за окремим планом)	
4	Проведення кураторських годин	Куратори груп	1 раз на тиждень	
5	Проведення старостатів	Декан, старости груп	Щотижня	
6	Випуск стінгазет факультету «Знайомтесь - це ми!» (знайомство зі студентами-першокурсниками та кураторами груп)	Куратори груп, студенти I курсу (редколегія)	Протягом вересня 2018	
7	Посвята першокурсників у студенти та участь у квесті «Довженковими стежками»	Виховний відділ, Молодіжний центр, куратори груп I курсу, студентське самоврядування, студенти I курсу	Вересень 2018	
8	Формування (поновлення) студентського самоврядування): обрання студдекана, старост груп, членів студентського самоврядування	Декан, куратори, студенти, чинний студактив	Вересень 2018	
9	Організація та участь в екологічній акції «Чистий берег»	Студентське самоврядування, студенти факультету, викладачі	Вересень 2018	

		факультету		
10	Проведення соціологічного опитування студентів щодо проблем навчально-виховного процесу та шляхів їх усунення	Відповідальна за виховну роботу (Бурчак Л.В.), студентське самоврядування	До 1.10.18	
11	Екскурсія «Природа рідного краю» Круглий стіл до Міжнародного дня охорони озонного шару	Куратор (Бородіна К.І.), студенти 32Б групи Хлонь Н.В., студенти 62 МБ групи	Жовтень 2018	
12	Організація і проведення відкритого заходу «Учитель: посада, професія, покликання» (до Дня працівників освіти)	Студентське самоврядування, відповідальна за виховну роботу факультету (Бурчак Л.В.), студенти I курсу	5.10.18	
13	Організація і проведення відкритого заходу до Дня визволення України від німецько-фашистських загарбників.	Студентське самоврядування, відповідальна за виховну роботу факультету (Бурчак Л.В.), студенти факультету	28.10.18	
14	Семінар «Психологічні особливості навчання у ЗВО»	Кмець А.М., студенти 11-Б групи, Рябко Ю.В.	Жовтень 2018	
15	Участь студентів у конкурсі «Студент року-2018»	Студентське самоврядування, відповідальна за виховну роботу факультету (Бурчак Л.В.), студенти факультету	Листопад 2018	
16	Організація та участь у заходах до Дня студента	Студентське самоврядування, відповідальна за виховну роботу факультету (Бурчак Л.В.)	14.11.18	
17	Конкурс творчих робіт студентів «Студент: який він сьогодні?» (до Дня студентства)	Студентське самоврядування, відповідальна за виховну роботу факультету (Бурчак Л.В.), студенти факультету	15.11.18	

18	Свято «Нумо, першокурснику»	Виховний відділ, Молодіжний центр, куратори груп І курсу, студентське самоврядування, студенти І курсу	Листопад 2018	
19	Загально факультетський захід «СНІД краще попереджувати, аніж лікувати...»	Мегем О.М., студенти 22-Б групи, студентське самоврядування	Грудень 2018	
20	Акція-ярмарок «Добро – безцінний дар людини» (до Дня Святого Миколая)	Куратори і студенти груп факультету	Грудень 2018	
21	Підготовка до Новорічних свят (прикрашання аудиторій, корпусу, виготовлення листівок тощо)	Студентське самоврядування, відповідальна за виховну роботу факультету (Бурчак Л.В.)	Грудень 2018	
22	Рейд містом «Поділися посмішкою своєю...» (до Всесвітнього дня посмішки)	Студактив	Січень 2019	
23	Флеш-моб «Підтримуємо онкохворих»	Студентське самоврядування, студенти факультету	Лютий 2019	
24	Підготовка до святкування Дня закоханих: випуск стінгазет, малюнків, виготовлення «валентинок»	Студентське самоврядування, відповідальна за виховну роботу факультету (Бурчак Л.В.), студенти факультету	Лютий 2019	
25	Участь у міському заході з нагоди вшанування пам'яті Героїв Небесної Сотні	Студенти факультету	20.02.19	
26	Підготовка до святкування 8 Березня: святковий концерт «Хай живе Жінка!», випуск стінгазет	Відповідальна за виховну роботу (Бурчак Л.В.), студентське самоврядування, студенти груп	Березень 2019	
27	Захід «Екологічна інформація: довідковий фонд»	Куратор 11-Б групи Самілик В.І. студенти 32-Б(ск) та 11-Б груп	Березень 2019	
28	Акція «Година Землі»	Студентське самоврядування,	30.03.19	

		студенти груп		
29	Виховна година-тренінг «Гендерна рівність у системі прав людини»	Куратор 31-Б групи Коваль Л.В., студенти 31-Б та студентське самоврядування	Березень 2019	
30	Акція «Сигаретку на цукерку» присвячена Дню здоров'я	Відділ молоді та спорту та студенти факультету	Квітень 2019	
31	Бесіда-диспут «Психічне здоров'я: шляхи збереження?» (до Дня здоров'я).	Куратор (Бурчак Л.В.) і студенти 21 Б групи, психолог Рябко Ю.В.	Квітень 2019	
32	Організація благодійної акції «Від серця до серця»	Студентське самоврядування, студенти груп	Квітень 2019	
33	Підготовка інформаційного стенду на факультеті з нагоди 80-річчя Карпатської України	Студентське самоврядування	Квітень 2019	
34	Виховні години до Дня Чорнобильської катастрофи «Чорнобиль болить...»	Куратори та студенти груп факультету	Квітень 2019	
35	Участь в екологічній акції-насадження дерев на території міста	Студенти факультету	Квітень 2019	
36	Виставка стінгазет на тему: «Сталий розвиток-Україна»	Викладач кафедри ТМВПД Коренева І.М. та студенти 21-Б групи	Квітень 2019	
37	Захід на тему: «Цінності та цілі сталого розвитку»	Викладач кафедри ТМВПД Коренева І.М. студенти 22-Б групи та студентське самоврядування	Квітень 2019	
38	Підготовка до конкурсу «Міс Університету-2019»	Студентське самоврядування та студенти груп	Квітень 2019	
39	Підготовка до свята Перемоги та участь у мітингу-реквіємі	Куратори груп та студенти	Травень 2019	
40	Флеш-моб «Вишиванко, моя вишиванко!» (до Дня вишиванки)	Студактив і студенти груп	Травень 2019	
41	Конкурс малюнків «День Європи»	Відповідальна за виховну роботу (Бурчак Л.В.), редколегії груп факультету	Травень 2019	

42	Підведення підсумків виховної роботи на факультеті та в кураторських групах, визначення проблем проведення виховної роботи на факультеті тощо	Декан, відповідальна за виховну роботу, куратори груп, студактив	Червень 2019	
----	---	---	--------------	--

Сценарії заходів

Сценарій

«Цінності та цілі сталого розвитку»

Ведучий 1: Доброго дня всім присутнім! Ми розпочинаємо наш захід на тему: «Цінності та цілі сталого розвитку». *(До вашої уваги відео про цілі сталого розвитку)*

Ведучий 2: 25 вересня 2015 року 193 держави-члени Організації Об'єднаних Націй на Саміті зі сталого розвитку в Нью-Йорку одностайно прийняли нову глобальну програму сталого розвитку, що містить 17 цілей, яких світ має досягнути до 2030 року

Справжнім тестом відданості Порядку денному-2030 стане його виконання. Нам потрібні дії з боку всіх та всюди. Наш орієнтир – сімнадцять Цілей сталого розвитку. Вони є переліком обов'язкових справ для людей та планети, планом досягнення успіху», – підкреслював Генеральний секретар ООН Пан Гі Мун під час виступу на саміті.

1 січня 2016 року розпочався відлік часу – світ має 15 років, аби досягнути 17 амбітних цілей

Ведучий 1: Ціль 1. Побороти бідність у всьому світі та у всіх її проявах. До 2030 року світ має побороти бідність. Нині близько 10% людей живуть за межею бідності, витрачаючи менше 1.9 долара на день (показник бідності, що використовується Світовим Банком).

Найбідніші та найбільш вразливі верстви населення мають бути захищеними за допомогою державних соціальних програм, а їх права власності та доступу до фінансових ресурсів забезпечені на рівні з іншими.

Ведучий 2: Ціль 2. Побороти голод, покращити доступність та якість харчування, а також стимулювати сталє сільське господарство.

До 2030 року кожна людина на планеті повинна мати доступ до безпечної, поживної їжі в достатніх для забезпечення своїх потреб обсягах.

Продуктивність та доходи малих виробників продуктів харчування мають бути подвоєні, в тому числі за рахунок забезпечення рівного доступу до землі та інших природних ресурсів, фінансів, знань та ринків.

Ведучий 1: Ціль 3. Забезпечити підтримку здоров'я та поширення здорового способу життя для всіх людей, незалежно від віку

До 2030 року смертність матерів при народженні дітей має бути зменшена до менш ніж 70 на 100 000 пологів, а смертність немовлят при народженні – до 12 на 1000 випадків.

За даними Міністерства охорони здоров'я України, рівень смертності немовлят в Україні постійно знижувався, починаючи з другої половини 90-х років, і в 2014 році склав 7,7 випадків на 1000 живонароджених. Однак, незважаючи на позитивну динаміку, він і досі майже вдвічі перевищує показники розвинутих європейських країн.

Інші завдання в рамках третьої цілі сталого розвитку включають подолання епідемій СНІДу, туберкульозу та малярії, а також суттєве скорочення кількості смертей та захворювань внаслідок забруднення повітря, води та ґрунту небезпечними хімічними речовинами.

Ведучий 2: Ціль 4. Забезпечити всеохоплюючий та справедливий доступ до якісної освіти та поширювати можливості для навчання протягом всього життя.

До 2030 року всі діти планети повинні отримувати повну безкоштовну та якісну початкову і середню освіту. І чоловіки, і жінки повинні мати можливість отримати доступну та якісну вищу освіту.

Освітні матеріали повинні включати знання та навички для поширення принципів сталого розвитку

Ведучий 1: Ціль 5. Досягнути гендерної рівності та посилити права жінок та дівчат

Світова спільнота має позбутися будь-яких прикладів дискримінації жінок та дівчат, а також викоринити будь-які форми жорстокого поводження з жінками, включаючи торгівлю та будь-які форми експлуатації.

Цінність неоплачуваної домашньої роботи повинна бути визнана через надання соціальної допомоги та державних послуг.

Жінки повинні мати право на повні та рівні можливості участі в суспільному, політичному та економічному житті.

Ведучий 2: Ціль 6. Забезпечити доступність води та водоочищення, а також стале управління водними ресурсами

До 2030 року всі мешканці планети повинні мати доступ до безпечної питної води.

Якість води має бути покращена за рахунок зменшення забруднення, скорочення наполовину кількості неочищених скидів та суттєвого збільшення рівнів повторного безпечного використання водних ресурсів.

Ефективність використання водних ресурсів також має бути суттєво збільшена у всіх секторах економіки задля забезпечення сталого використання та скорочення кількості людей, що потерпають від дефіциту води.

Ведучий 1: Ціль 7. Забезпечити можливість використання доступної, надійної, безпечної та сталої енергії для всіх мешканців

До 2030 року кожен мешканець планети повинен мати доступ до надійних, безпечних та сталих джерел енергії. Частка відновлюваних джерел енергії має суттєво зрости, а темп покращення енергоефективності має подвоїтися до 2030 року.

Міжнародна співпраця має бути посилена задля покращення доступу до досліджень та технологій у сфері чистих технологій, включаючи технології відновлюваної енергетики, енергоефективності та сучасні більш чисті технології використання викопного палива, а також для стимулювання інвестицій в енергетичну інфраструктуру та чисті технології.

В Україні доступ до електроенергії мають 100% мешканців, однак частка відновлюваних джерел енергії та рівень енергоефективності економіки залишаються вкрай низькими.

Ведучий 2: Ціль 8. Стимулювати стале та всеохоплююче економічне зростання, повну та продуктивну зайнятість і гідні умови праці. Світова спільнота прагнучим забезпечити стійке зростання економік країн світу із врахуванням національних обставин, в тому числі за рахунок диверсифікації напрямів діяльності, технологічного оновлення та інновацій. До 2030 року дедалі більше має зростати ефективність споживання та виробництва ресурсів, а економічне зростання відбуватися на фоні зменшення деградації довкілля (декаплінг).

Негайні та дієві заходи повинні бути вжиті для викорінення сучасного рабства та торгівлі людьми, а також заборони найгірших форм дитячої праці.

Ведучий 1: Ціль 9. Збудувати стійку інфраструктуру, поширювати всеохоплюючу та сталу індустріалізацію та пришвидшити інновації. Для підтримки економічного розвитку та добробуту людей має бути збудована якісна, надійна та стійка інфраструктура, доступна для всіх. До 2030 року має суттєво зрости частка промисловості в зайнятості людей та валовому внутрішньому продукті. Промисловість має бути модернізована, аби збільшити ефективність використання ресурсів та рівень запровадження екологічних технологій в промислові процеси.

До 2030 року потрібно посилити наукові дослідження, спрямовані на інновації та сталий розвиток.

Ведучий 2: Ціль 10. Зменшити нерівність всередині країн та між ними. До 2030 року необхідно поступово досягнути та закріпити зростання доходів біднішого населення на рівень вищий, ніж в середньому в країні. Всі люди повинні мати рівні соціальні, економічні та політичні права, незалежно від віку, статі, раси, національності, походження, релігії, економічного чи іншого статусу. Реформи у сфері оподаткування, заробітної плати та соціального захисту також мають сприяти більшій рівності населення.

Уряди країн мають полегшувати впорядковану, безпечну та надійну міграцію та мобільність людей, в тому числі завдяки запровадженню добре спланованої міграційної політики.

Ведучий 1: Ціль 11. Зробити міста та інші поселення зручними, безпечними, стійкими та екологічно дружніми.

До 2030 року необхідно забезпечити доступ до безпечних, доступних та сталих транспортних систем для всіх людей завдяки покращенню безпеки на дорогах та розширенню систем громадського транспорту із врахування особливих потреб найбільш вразливих груп (дітей, жінок, людей похилого віку та людей з особливими потребами).

Країни також мають посилити діяльність із захисту та охорони світової культурної та природної спадщини.

До 2030 року має бути суттєво скорочена кількість смертей та жертв, а також обсяги прямих економічних втрат від природних катастроф, а особлива увага має бути приділена захисту найбідніших та найбільш вразливих верств населення.

Негативний вплив міст на довкілля в розрахунку на одиницю населення також має бути суттєво скорочений, зокрема, в частині якості повітря та поводження з відходами. Натомість всі мешканці міст повинні мати доступ до зелених зон та інших публічних просторів.

Ведучий 2: Ціль 12. Забезпечити сталі практики споживання та виробництва. До 2030 року має бути досягнуте стале управління та ефективне використання природних ресурсів. Утворення харчових відходів та втрати харчових продуктів під час виробництва та постачання мають скоротитися вдвічі на одиницю населення.

До 2020 року мають бути запроваджені екологічно дружні практики управління хімічними речовинами та відходами протягом всього життєвого циклу, а також суттєво скорочені обсяги викидів забруднюючих речовин в повітря, скидів у водні ресурси та забруднення ґрунтів задля мінімізації негативного впливу на здоров'я людей та довкілля.

До 2030 року потрібно суттєво скоротити обсяги утворення відходів за рахунок попередження їх утворення, скорочення кількості, підвищення рівнів переробки та повторного використання.

Компанії мають заохочуватися до запровадження політик сталого розвитку та включення інформації про не фінансові аспекти діяльності до звітності.

Державні органи повинні запроваджувати практики публічних закупівель, які враховують критерії сталого розвитку.

Неефективні субсидії для викопного палива, які заохочують марнування природних ресурсів, мають бути реформовані відповідно до національних обставин, включаючи реструктуризацію податкових систем та ліквідацію екологічно шкідливих субсидій.

Ведучий 1: Ціль 13. Вжити негайних дій для боротьби зі зміною клімату та її наслідками

У всіх країнах необхідно посилити стійкість та спроможність до адаптації до загроз та природних катастроф, пов'язаних зі зміною клімату.

Заходи по боротьбі зі зміною клімату мають бути інтегрованими до національних політик, стратегій та планування.

Розвинуті країни повинні виконати свої зобов'язання, взяті під час переговорів Сторін Рамкової конвенції ООН зі зміни клімату, щодо спрямування 100 млрд доларів на рік, починаючи з 2020 року, на потреби країн, що розвиваються, а також якомога раніше розпочати повноцінну діяльність Зеленого кліматичного фонду.

Ведучий 2: Ціль 14. Зберегти та стало використовувати ресурси океанів, морів та морських екосистем задля їх сталого розвитку

До 2025 року світ має суттєво скоротити усі типи забруднення морських екосистем, зокрема, забруднення внаслідок діяльності на суші. До 2020 року мають бути запроваджені практики сталого управління та захисту морських та прибережних екосистем, аби уникнути значних негативних наслідків, а також вжити заходів щодо їх відновлення.

Необхідно також мінімізувати окислення океанів, в тому числі за рахунок активізації наукової співпраці в даному напрямі на всіх рівнях.

До 2020 року мають бути запроваджені ефективні механізми регулювання вилову рибних ресурсів, які б унеможливили надмірний вилов, браконьєрство, а також запровадили сталі та науково обґрунтовані практики риболовства.

До 2020 року, принаймні 10% прибережних та морських територій мають увійти до складу природно-заповідного фонду відповідно до національного та міжнародного законодавства.

Ведучий 1: Ціль 15. Зберегти, відновити та сприяти сталому використанню наземних екосистем, сталому управлінню лісами, боротьбі з опустелюванням, зупинити деградацію земель і забезпечити їх відновлення, а також зупинити втрату біорізноманіття

До 2020 року має бути забезпечене збереження, відновлення та стале використання наземних та водних екосистем суші та їх послуг, зокрема, лісів, боліт, гір та засушливих земель, відповідно до зобов'язань в рамках міжнародних угод. Необхідно сприяти запровадженню сталих практик управління лісами різного типу, боротися із знелісненням, відновлювати знищені ліси, а також суттєво прискорити темпи заліснення в усьому світі.

До 2030 року необхідно побороти опустелювання, відновити деградовані землі та ґрунти, включаючи землі, які зазнали опустелювання, посух або паводків.

Необхідно вжити негайних та вагомих кроків, які б дозволили скоротити вимирання видів та побороти втрату біорізноманіття до 2020 року, а також захищали б види, які знаходяться під загрозою зникнення.

До 2020 року мають також бути запроваджені заходи, спрямовані на суттєве скорочення впливу інвазивних видів та наземні та водні екосистеми.

Цінність біорізноманіття та екосистем має бути інтегрована в заходи з планування на національному та місцевих рівнях, стратегічне планування та національне рахівництво. Країни також мають суттєво збільшити обсяги фінансування, спрямовані на збереження та стале використання екосистем та біологічних ресурсів.

Ведучий 2: Ціль 16. Сприяти сталому розвитку мирних та недискримінаційних спільнот, надавати рівний доступ до правосуддя та збудувати ефективні, підзвітні та рівні для всіх органи влади на всіх рівнях Країни світу мають суттєво скоротити всі форми жорстокості та смертельних випадків, пов'язаних з жорстоким поводженням. Необхідно викоринити

знущання, експлуатацію, торгівлю людьми та всі форми жорстокості та тортур по відношенню до дітей.

Сила закону та рівний доступ до правосуддя має поширюватися на національному та міжнародному рівнях.

Необхідно також суттєво скоротити корупцію та хабарництво у всіх їх проявах. На всіх рівнях влади мають працювати ефективні, підзвітні та прозорі державні інституції.

Ведучий 1: Ціль 17. Посилити можливості для досягнення сталого розвитку та активізувати міжнародну співпрацю в даному напрямі

Необхідно посилити спроможність країн для залучення фінансових ресурсів для сталого розвитку, в тому числі за рахунок міжнародної допомоги для покращення систем збору податкових та інших надходжень, а також через надання розвинутими країнами офіційної допомоги для країн, що розвиваються.

Потрібно сприяти розробці, передачі та поширенню екологічних технологій в країнах, що розвиваються, на привабливих умовах.

Глобальне партнерство для досягнення сталого розвитку має бути посилене для поширення знань, експертизи, технологій та фінансових ресурсів, а також підтримки досягнення цілей сталого розвитку в усіх країнах світу.

Партнерство державного сектору, приватних компаній та громадських організацій також має заохочуватися та підтримуватися для досягнення цілей сталого розвитку.

Гра «Кубики»

(Студентам роздаються 17 кубиків, на яких зазначені цілі сталого розвитку, їм необхідно пояснити чому та чи інша ціль є важливою).

Ведучий 3: Поки ви міркуєте, пропонуємо переглянути відео на якому студенти ФПФМО висловлюють свою думку про цілі сталого розвитку.

Вправа «Мій вибір»

Мета: формувати позитивну мотивацію до реалізації цілей сталого розвитку.

Матеріали: різнокольорові смужки паперу, ручки.

Хід вправи: перед вами різнокольорові смужки паперу. Вам необхідно на смужці **червоного** кольору написати ім'я найдорожчої людини, на смужці **зеленого** кольору напишіть імена людей, з якими ви любите проводити вільний час, на **темно помаранчевій**- напишіть назву улюбленої справи, на **світло помаранчевій**-напишіть свою мрію, на **білій**- напишіть, що ви хотіли б отримати на свій день народження

Щодня на планеті відбуваються зміни. Десь далеко і поруч з нами. Часто ми цього не помічаємо або не хочемо помічати. Сьогодні один із звичайних днів, лише одне але... вашій країні загрожує екологічна небезпека, чим би ви пожертвували для порятунку з того, що тримаєте в руках? (один папірець).

Криза наростає, на жаль, не всі люди свідомо діють в таких умовах. Негативні наслідки досягли вашого регіону. Чим ви можете пожертвувати цього разу? І так далі...

Сьогодні ви дізналися, що наслідки кризи – це не міфи і не вигадані сенсації телевізійних каналів для підняття своїх рейтингів. У вас лишилися 2 (3) цінні речі. Настав час пожертвувати чимось. Подумайте чи готові ви чимось жертвувати? Але правила гри набувають іншого формулювання, настала черга природи зробити свій вибір (тренером забирається папірець з ім'ям найдорожчої людини).

Висновок: Не відомо, коли настане той день, за який треба буде пожертвувати найціннішим у своєму житті. І право вибору тоді буде не в наших руках. Сьогодні це тільки гра, а завтра-це може стати реальністю.

Сценарій

День визволення України від німецько-фашистських загарбників

Прикрашена урочисто аудиторія, плакати, портрети видатних осіб Другої світової війни, виставка художньої літератури і періодичної преси

ТИХ ДНІВ У ПАМ'ЯТІ НЕ СТЕРТИ І СЬОГОДНІ!

Виходять декан і ведучі

Декан. Шановні присутні! 28 жовтня – день визволення України від німецько-фашистських загарбників. Цього року – 74-річниця. І сьогодні ми зібралися, аби згадати славний подвиг наших предків та зрозуміти, якою важкою ціною далася їм ПЕРЕМОГА, аби сьогодні ми жили спокійно й мирно у своїй суверенній державі – вільній Україні.

Звучить гімн України.

Ведучий 1. (повільно й виразно)

Гула, стогнала і ревля земля,

Сивіли в горі мати і кохана.

В огні була Вкраїнонька моя —

Була війна жорстока. Вітчизняна.

Живі і мертві, мертві і живі

Герої наші — воїни-солдати.

Ми знаємо: у тій страшній війні

Змогли, либонь, ви ворога здолати.

Ведучий 2. Шановні присутні! Шановна молодь! Шановні молоді громадяни України! В ці останні дні жовтня 1944 року міста і села України були остаточно звільнено від німецько-фашиських загарбників. Пам'ять про тих ,хто не шкодував себе, рятував рідну землю і приніс перемогу над окупантами, живе і нині. Сьогоднішній захід-пам'яті «Тих днів у пам'яті не стерти і сьогодні!» ми присвячуємо 74-тій річниці визволення України від німецько-фашистських загарбників.

Пісня «Алеша» у виконанні Горбачової Ірини

Ведучий 1. 74 роки тому останній фашист покинув землю нашої Батьківщини.

Чудова осінь фарбувала доли

Й веселкою переливалися ліси

Коли у жовтні в ту далеку пору

Нам визволителі свободу принесли.

Ведучий 2. Але до цього дня потрібно було пройти кілометри шляху, спочатку відступаючи, залишаючи фашистові наші краї, але потім з новими силами, зібравшись кинутися на ворога знову і вже гнати їх до кордону незупиняючись.

Ведучий 1. Україна. Її безкрайні поля, зелені ліси і гори, блакитний Дніпро, все вразила пухлина фашистської чуми. Скільки українських хлопців і дівчат пішли на фронт, щоб захищати свою країну.

Ведучий 2.

Скільки їх полягло серед бою!

І однаково боляче нам.

Бо в бійців рядових і героїв

Смерть оцінена рівно – життям!

Ведучий 1. Ніч з 21 на 22 червня 1941 р. Темрява. Туман. Тиша. Але тиша тривожна.

Ведучий 2. Прикордонники сторожко прислухаються. На протилежному березі Бугу гітлерівські війська закінчують останні приготування. Наводяться тисячі гармат, до літаків підвішуються бомби, заправляються паливом танки.

Наближається час «Х» — 3 година 15 хвилин... Гуркіт. Вибухи. Дим пожеж. Крики поранених, плач жінок і дітей. Стогін самої землі...

Ведучий 1. 22 червня 1941 року на світанку німецькі війська віроломно, без попередження, напали на нашу землю. Тисячі німецьких гармат відкрили вогонь по прикордонних заставах, у вузлах зв'язку і районах розташування частин і з'єднань Червоної Армії. Тисячі танків з чорними хрестами прасували гусеницями простори нашої держави. Машина гітлерівської агресії була запущена на повну потужність.

Ведучий 2. Згадаймо, як це було! Увага на екран.

На медіаекрані хроніки ВВВ (5-7хв)

Ведучий 1. Коротенький історичний екскурс. До слова запрошуємо кандидата історичних наук Крижаніського Віталія Михайловича.

Ведучий 2. Весь народ піднявся на захист Вітчизни. Країна перетворилася на величезний бойовий табір, охоплений єдиним поривом розбити ворога, вигнати його з рідної землі, знищити фашизм. Чудеса мужності, стійкості і героїзму виявив наш народ!

Ведучий 1. Нема такого міста чи села, такого поля чи гаю, де б у жорстокій боротьбі не пролилася кров українських воїнів, де не проявилася їхня могутність і відвага, адже кожен знав, що він захисник рідної землі, народу.

Пісня у виконанні Єгорова Олександра

Ведучий 2. Все далі й далі відходять грізні і важкі роки Великої Вітчизняної війни, майже не залишилося живих ветеранів, але не згасє пам'ять про тих, хто не шкодував своєї крові, хто приніс на алтар свободи найдорожче – життя. Сьогодні живуть діти й онуки, живе пам'ять, живе численне молоде покоління, яке повинно засвоїти і розділити думку, втілену в словах: «Ніхто не забутий, ніщо не забуте!»

Давайте згадаємо героїв Сумщини і зокрема, Глухівщини. Звісно, це численний список осіб, назвемо декого з них, а в їх обличчі – всіх, хто наближав перемогу, як міг. І наблизив.

1. Ковпак Сидір Артемович - (1887-1967)

Командир Путивльського партизанського загону (пізніше - Сумського партизанського з'єднання, ще пізніше - 1-ї Української партизанської дивізії СРСР), двічі Герой Радянського Союзу, генерал-майор

2. Рибалко Павло Семенович(1894 - 1948)

Радянський військовий діяч, маршал танкових військ (1945); у Другій світовій війні командувач танкового корпусу і армії, з 1947 — командувач танковими та механізованими арміями. Двічі Герой Радянського Союзу (1943, 1945).

3.Берест Олексій Прокопович(1921—1970)

Український радянський військовик, Герой України, лейтенант Червоної Армії, що встановив, разом з Михайлом Єгоровим та Мелітоном Кантарією, Прапор Перемоги на даху німецького Рейхстагу о 21.50 30 квітня 1945.

4.Руднєв Семен Васильович (1899-1943)

Активний діяч радянського партизанського руху, комісар з'єднання під командуванням С. А. Ковпака, генерал-майор (1943), Герой Радянського Союзу (1944, помертньо).

5.Кульбака Петро Леонідович (1902—1971)

Учасник партизанського руху, Герой Радянського Союзу (1944).

6.Білявський Олександр Павлович – перший комісар Глухівського партизанського загону. Нагороджений орденом Леніна (посмертно).

7.Рудченко Григорій Семенович (1900-1943)

Генерал-майор, командуючий 9-м танковим корпусом, у боях за визволення Глухова був смертельно поранений, похований у Глухові.

8.Жужома Микола Іванович (1922-1981)

Герой Радянського Союзу (1944), у роки німецько-радянської війни командир вогневого взводу 130-го окремого винищувального протитанкового дивізіону 254-ої стрілецької дивізії армії Другого Українського фронту, старший сержант.

9.Кожедуб Іван Микитович (1920-1991)

Радянський льотчик-ас німецько-радянської війни, найрезультативніший льотчик-винищувач в авіації союзників за весь час Другої світової війни. Тричі Герой Радянського Союзу (1944, 1945). Маршал авіації (1985).

10. Курлук Дмитро Миколайович (1920-1944)

Герой Радянського Союзу (1944), командир 2-го стрілецького батальйону 1018-го стрілецького полку 269-ї стрілецької дивізії 3-ї армії 1-го Білоруського фронту, капітан, учасник німецько-радянської війни.

Ведучий 1. Це лише окремі видатні постаті Сумщини. Перемога викарбувалася завдяки героїчним діям мільйонів солдат, рядових, майорів... Їх подвиг житиме вічно!

Ведучий 2. Вірш «Хвилина мовчання». Читає Ветрова Вікторія.

(Звучать удари метронома, на фоні виконується вірш «Хвилина мовчання»)

Виходить студентка, читає повільно, виразно вірш

І знов біля братської тихо стою,

І спогад тихо приходить, мов тихе зітхання.

Пливе, наче вічність, здобута в бою,

Хвилина мовчання.

Натягнуті нерви, немов тятива,
Пронизує пам'ять скорбота прощання
І сумно згасає, і тяжко сплива
Хвилина мовчання.

І подвиги мужні, і дружнє плече...
І роки надій, сподівання...
І серце сльозою нараз опече
Хвилина мовчання.

Вертають побратими, відважні бійці...
І знов закипає та битва остання...
Вона, як сивини, вона, як рубці,
Хвилина мовчання.

Ведучий 1. Хвилина мовчання, хвилина пам'яті і вгамування тих, хто
поліг в боротьбі за сьогоднішній день. Давайте вшануємо наших героїв.

(Хвилина мовчання)

Ведучий 2.

Ніхто не забутий, на попіл ніхто не згорів...
Солдатські портрети на вишитих крилах пливуть,
І доки є пам'ять в людей, і живуть матері,
Доти й сини, що спіткнулись об кулі живуть.

Ведучий 1. Торкнутись селяться зеніту,
Немов з легенди, мов живі,
Вони, здається, всього світу,
Усього людства вартові.

Ведучий 2.

Їх імена на мармурі куто,
На граніті і на металі,
Щоб кожен їх знав:

«Ніхто не забутий, ніщо не забуте!»

І безвісти ніхто не пропав.

Ведучий 1. Велика і прекрасна наша земля. Адже, де ще є такі родючі чорноземи, надзвичайно сприятливий клімат, працьовиті люди, інтелектуальний потенціал!

Від нас, підростаючого покоління залежить розквіт нашого рідного краю.

Будьмо ж патріотами своєї Вітчизни. Не забуваймо, що ми – українці. Бережімо рідну землю, національну гідність. Нехай кожен з вас відчує гордість за нашу державу, за наш рідний край.

Пісня у виконанні Горбачової Ірини

Сценарій Нового року

Команда студентів стукає і заходить в аудиторію (чи деканат, чи кафедру)

Студент 1 (у масці собаки). Доброго всім вам денька. Вже готуєтеся до Нового року? Не боїтеся, що Жовтий собака підкладе Вам жовту свиню?

Студент 2 (у масці свинки). І правильно робите, що не боїтеся, бо свинка, що мчить до вас щосили, досить земна тваринка, сімейна, розумна, символ вдачі і багатства. Пам'ятаєте своє дитинство, майже в кожного з вас була копілка свинка, яку ви з гордістю відкривали задля купівлі омріяного подарунка.

Дід Мороз. Дістає мішок (або ящик) і передає свинці, приказуючи:
Дивись, свинко, ось тобі мішок (ящик) зі справами на 2019 рік. Багато чого встигла собачка – когось одружила, комусь подарувала мрію, комусь гарні оцінки в заліковці, комусь премію, комусь дитинку...А тепер твоя черга, виконати безліч справ. Тримай!

Студент 2. (свинка) Ого, який важкий, скільки ж тут справ?
Звертається до собачки. Ти що так погано трудилася? Га?

Студент 1 (собака). Та ні, я не лінилася, просто ще для багатьох припасла добро, здоров'я, достаток, щастя. До речі, хочете взаємо, кому що?

ВСІ ХОРОМ. ТАААК!!!!

Снігуронька. Ох, дива полюбляють всі, тож дістаньте папірець і взнайте, що чекає Вас в Новому році.

Викладачі дістають.

Інші студенти читають свої вірші-привітання.

Дід Мороз.

З Новим Роком всіх вітаю,
Щастя та добра бажаю,
Щоб уміли Ви радіти
Щиросердно, наче діти,
Щоб здоровими були,
Й подолати все змогли!

Снігуронька.

Хай Новий рік зі щастям новим
У ваш дім господарем ввійде.
І разом із запахом хвої
Здоров'я й радість принесе.

Студент 2.(свинка) Для гарного настрою пропоную вікторину (запитання-відповідь). Зараз дізнаємося, що в голові наших шановних присутніх.

Проходить вікторина.

Студент 3. Молодці! Повеселилися на славу. Тож, прийміть від нас подарунок – символ 2019 року (дарують свинку).

Студент 4. І для більшої загадковості і новорічного настрою запалімо ж бенгальські вогоньки.

Запалюють вогні.

Студент 5. (у формі поліцейського) А хлопушка? За хлопушку забули? Як без неї в Новий рік? Зараз я пальну зі своєї зброї? Готові? (Дістає, хлопає)

ВСІ РАЗОМ. З НОВИМ РОКОМ! ЗДОРОВ'Я І МИРУ!!!

Сценарій «День Святого Валентина»

Заходить група студентів. У всіх емблеми у вигляді сердечка на грудях.
Студент 1. Доброго дня усім присутнім. Притомила робота? Тоді пропонуємо трішки розслабитися і відволіктися, не відриваючись від виробництва. Знаєте, в народі кажуть : «Якщо в тебе є кохання, то в тебе є все, якщо в тебе немає кохання, то немає значення, що в тебе ще є».

Студент 2. А дійсно! Кохання – це святе почуття, яке заслуговує на свій день, на своє свято. І ось таке свято є, є такий день. Він відзначається 14 лютого. А свято називається – День Закоханих або День Святого Валентина.

Студент 3. А чи знаєте, звідки взялося це свято? Я давно колись щось таке читав, але забув.

Купідон (збентежено). Що значить забув? Мені що лук та стріли дістати й показати що й до чого?

Студент 3. Ой, ні-ні, Купідоне, я згадав. І зараз всім розкажу. Однією із них була така версія: римський імператор заборонив одружуватись молодим людям, він вважав, що одруження робить чоловіків поганими солдатами, але молодий єпископ Валентин порушив наказ і робив це таємно, за що його кинули до в'язниці.

Студент 2. А я іншу версію знаю. Валентин закохався у сліпу дочку тюремника. Перед своєю стратою, своїй закоханій він надіслав листівку-зізнання в коханні з підписом «Від Валентина». Відтоді в день Валентина надсилають анонімні листи-зізнання і називають їх «валентинками».

Студент 1. Кохання – це бажання жити. Так сказав великий письменник Максим Горький. А давайте дізнаємося, що думають про кохання наші викладачі. Дайте відповідь на запитання: Що таке кохання?

(В руках у Купідона ватман з сердечками, на яких викладачі напишуть свої висловлювання щодо кохання).

Купідон. Дякую Вам, що поділилися з нами своїми думками.

У цей день ми хочемо вас привітати і побажати міцного кохання, а також подарувати валентинку.